

Истражување за утврдување на свесноста на населението за прогласување на национален парк Шар Планина

Компаративна анализа од спроведени анкети во 2016-2021 година

Истражувањето на терен е спроведено од страна на агенцијата Ипсос во март 2021 година додека анкетите во 2016 година се спроведени од платформата „Пријатели на Шара“. Проект координатор на оваа активност е Фросина Пандурска-Драмиќанин, Македонско еколошко друштво. Анализите од двете истражувања во 2016 и 2021 година се спроведени од страна на Богољуб Стеријовски, Македонско еколошко друштво.

Овој извештај е проектна активност на Македонско еколошко друштво и поддржан од платформата „Пријатели на Шара“. Истражувањето за 2021 година е спроведено во рамки на ГИЗ проектот „Отворен Регионален Фонд за Југоисточна Европа - Спроведување на договори за биодиверзитет“ (ОРФ БДУ) којшто се спроведува во име на Германско сојузно министерство за економска соработка и развој (БМЗ).

СОДРЖИНА

Методологија на истражувањето	5
Алокација на примерок	7
Карта на направени анкети во полошкиот регион	9
Собирање и контрола на податоците	10
Контрола на работата и квалитетот	10
Опис на контролата на теренската работа и контрола на квалитетот.....	10
Статистичка анализа	12
Толкување на табелите	13
Толкување на графикони	15
Клучни наоди	16
Резултати	18
Кои национални паркови во Македонија ги знаете? (Прв споменат).....	19
Дали сметате дека природата на Шара е заштитена?	21
Што би сакале да остане зачувано на Шар Планина? (2021)	23
Дали знаете што е заштитено подрачје?	25
Дали сте слушнале дека Шар Планина е предложена за национален парк?	26
Дали треба Шар Планина да се прогласи за национален парк?	27
Дали би поддржале петиција (би дале свој потпис) за Иницијативата Шара да се прогласи за Национален Парк?.....	28
Што сметате, какви би биле промените ако Шар планина се прогласи за Национален Парк?	29
Што мислите, дали "живеачката" на локалното население ќе се подобри или влоши ако планината се заштити?	30
Дали знаете дека Шар Планина во Косово е Национален парк?.....	31
На кој начин треба да се информира локалното население за можните придобивки од прогласување на Шар Планина за Нациоанлен парк? (прво спомената)	32
На кој начин треба да се информира локалното население за можните придобивки од прогласување на Шар Планина за Нациоанлен парк? (повеќе споменати).....	33
Дали знаете дека во национален Парк земјиштето се заштитува (користи) по зони во кои се дозволени различни активности (сечење дрва, лов риболов, напасување на стока, собирање плодови)?.....	34

Дали сте слушнале за терминот зона на строга заштита?.....	35
Дали знаете што е забрането во зона на строга заштита? (2016).....	36
Што е дозволено во зона на одржливо искористување на ресурсите? (2021)	39
Дали мислите дека локалното население би имало несогласувања/проблеми доколку Шра се прогласи за национален парк?.....	40
За што би биле тие несогласувања/проблеми? (2021)	42
Со кого би биле тие несогласувања?(2016).....	44
Со кого би биле тие несогласувања/проблеми? (2021).....	45
Дали Шар планина има потенцијал за развој на туризмот?.....	46
За каков туризам мислите? (2021).....	47
Дали би ги искористиле можностите за развој кои би биле понудени доколку во иднина Шар Планина се прогласи за национален парк?	48
Како би ги искористиле можностите	49
Дали би сакале на производите произведени од овој регион да пишува “Еколошки производ од Шар Планина”?	50

Генерални заклучоци и перораки

51

МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Методологијата користена за исполнување на целта на ова истражување е применето квантитативно TAPI (Tablet Assisted Personal Interviewing) спроведено во регионот на Полог.

Теренските истражувања, лице в лице (Face to Face), беа спроведени со дигитални уреди - таблети.

Истражувањето се спроведе на репрезентативен примероци од 628 испитаници на територијата на општините Јегуновце, Боговиње, Теарце, Тетово, Врапчиште и Гостивар во Полошкиот регион. Репрезентативноста на примерокот беше правена врз база на „Пописот на населението на РМ од 2002 година“ и избирачките единици од Државниот завод за статистика на Република Северна Македонија. Испитаниците беа пропорционално опфатени според пол, возраст, место на живеење (урбано/рурално), образование, општина и етничка припадност.

Локација	Општини во Полошкиот регион и тоа: Јегуновце, Боговиње, Теарце, Тетово, Врапчиште и Гостивар
Метода на собирање податоци	Интервјуирање лице в лице во домот на испитаникот
Примерочен универзум	Жители во општините Јегуновце, Боговиње, Теарце, Тетово, Врапчиште и Гостивар. Таргет популација 18+
Примерочна рамка	Листа на сите избирачки места на дадените општини
Вид на примерок	Три етапен репрезентативен примерок
1^{ва} Етапа: PSU¹	Територија на избирачките станици во Јегуновце, Боговиње, Теарце, Тетово, Врапчиште и Гостивар, избрани по случаен избор, со веројатности пропорционални на големината
2^{ра} Етапа: HSU²	Домаќинствата беа избрани со еднакви веројатности и избрани според методот на случај на чекор: случаен почеток и еднаков чекор
3^{та} Етапа: TSU³	Член на домаќинство 18+, и избран по квота

¹ PSU - скратено од Polling sample unit односно гласачко место

² HSU – скратено од Householding sample point односно домаќинство

³ TSU - скратено од Target sample unit односно испитаник

Стратификација,

Стратум: пол, старосна група, тип на населено место, образование, општина на живеење и етничка припадност

Големина на
Примерок

628 испитаници

Број на
примерочни/почетни
точки

40 локации со 60 избирачки места

Sampling error

Percent 1 wave	5%	Percent 2 wave	5%
	C.I. 95%		C.I. 95%
C.I. ⁴ Lower	4.16	C.I. ⁴ Lower	4.16
C.I. Upper	5.84	C.I. Upper	5.84
Estimation of SD	0.43	Estimation of SD	0.43

⁴ C.I. интервал на доверба или интервал на компатибилност (CI) е тип на интервална проценка, статистички пресметана на анализирани податоци, кои може да ја содржат вистинската вредност на непознат популациски параметар. Во овој проект интервалот на доверба на 95% од примерокот додека статистичката грешка ќе се движи помеѓу 4.16% и 5.84%. Вообичаено статистичката грешка на репрезентативни примероци од 1000 испитаници се движи во интервал од 3% до 3.5% од примерокот.

АЛОКАЦИЈА НА ПРИМЕРОК

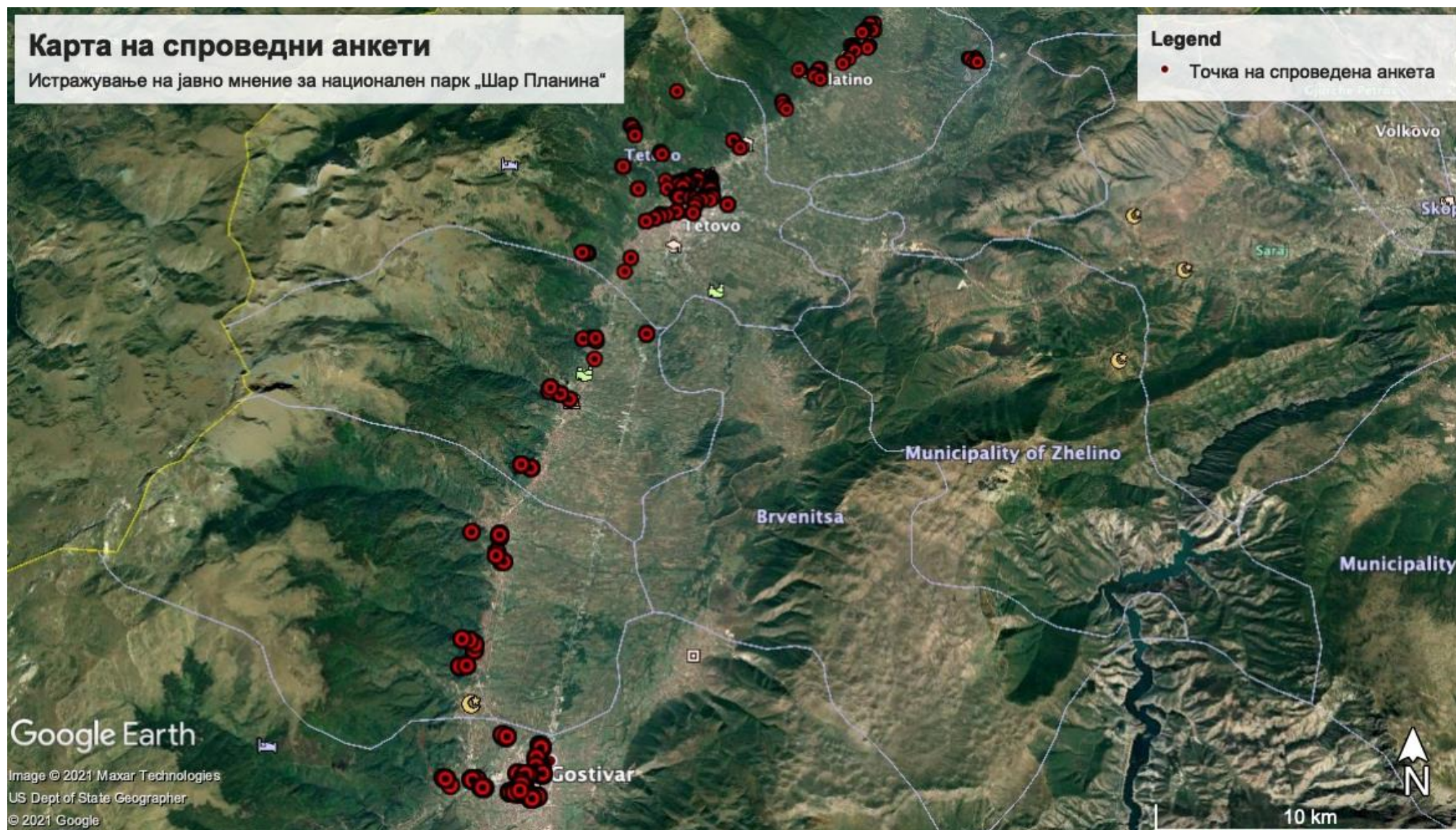
Како основа за правење на примерокот беше земена популацијата која имаат право на глас на територијата на Полошкиот регион. Како основа на овие податоци се податоците од цензусот спроведен во Република Македонија во 2002 година како и важечката административна територијална поделба.

Во рамките на Полошкиот регион репрезентативноста на примерокот беше направена да опфати 2 урбани средини (Гостивар и Тетово) и 38 рурални средини.

Општина	Населено место
Јегуновце	Јегуновце
	Рогачево
	Вратница
	Јажинце
	Беловиште
Боговиње	Боговиње
	Раковец
	Камењане
	Горно Палчиште
	Пирок
	Ново Село
Теарце	Теарце
	Непроштено
	Глоѓи
	Слатино
	Доброште
	Пршовце
	Лешок
Тетово	Тетово
	Шипковица

	Вејце
	Гајре
	Лисец
	Ѓермо
	Вешала
	Лавце
	Бродец
	Бозовце
	Селце
Врапчиште	Врапчиште
	Ѓурѓевиште
	Неготино
	Градец
	Калиште
	Ломница
	Зубовце
Гостивар	Гостивар
	Вруток
	Здуње
	Печково

КАРТА НА НАПРАВЕНИ АНКЕТИ ВО ПОЛОШКИОТ РЕГИОН

СОБИРАЊЕ И КОНТРОЛА НА ПОДАТОЦИТЕ

Податоците беа собрани од искусни и доверливи соработници - интервјуери ангажирани на овој проект, врз база на **случаен** избор на домаќинство. Интервјуата беа спроведени со директен контакт лице-во-лице во домот на испитаникот.

КОНТРОЛА НА РАБОТАТА И КВАЛИТЕТОТ

Мотото на МЕД е да се разберат целите на истражувањата за потребите на крајните корисници, како и во целост да се одговори на нивните барања. Оваа гаранција за квалитетот на добиените податоци е една од водечките премиси на организацијата. Кон последново, се примени целосна контрола на работата на сите нивоа.

Следните чекори беа преземени пред длабинската анализата на податоците:

- i. теренска контрола и контрола по телефон,
- ii. интерактивна логичка и контрола на конзистентност, при што пристапот TAPI дозволува 100% целосна и автоматска контрола со самото програмирање и спроведување на прашалникот
- iii. прочистување и обработка на податоците, што ќе вклучува:
 - a) пондерирање на податоците односно синхронизирање на податоците добиени од терен со официјалните податоци добиени од Пописот на населението на РМ од 2002 година;
 - b) вкрстување на податоците по сите релевантни критериуми;
 - c) статистичка анализа со соодветни статистички методи и софтвери SPSS софтвер

ОПИС НА КОНТРОЛАТА НА ТЕРЕНСКАТА РАБОТА И КОНТРОЛА НА КВАЛИТЕТОТ

Дополнително, секојдневна контрола на работата на интервјуерите се спроведе преку проверка на анкетите. Имено, интервјуерите се обврзани на крајот на секој теренски ден да направат синхронизација на електронските уреди (таблети) со цел записите кои се направени да бидат снимени на сервер. За оваа цел агенцијата кои ги спроведе истражувањата користеше сопствен софтвер/алатка која служи како платформа за снимање на синхронизираната база на податоци

од секоја индивидуална анкета како и од секој интервјуер. Исто така, истата платформа се користи за иницијална логичка контрола и контрола на конзистентност на одговорите. На овој начин во секој момент има точна и прецизна информација за тоа како интервјуерот ја спроведува анкетата и остава можност за навремени интервенции доколку е тоа потребно за времетраење на истражувањето. Проверката на податоците беше спроведена од тимот задолжен за квалитет на податоците на дневна база.

Беше спроведена контрола “во живо” која обезбеди 100% целосна и автоматска контрола со самото програмирање и спроведување на прашалникот додека траеше теренското истражување, што обезбеди навремена, прецизна, точна и квалитетно завршена теренска работа од страна на интервјуерите.

Во согласност со проектот, следниве аспекти на работата на интервјуерите беа проверени:

- фактот дека интервјутото е спроведено;
- соодветна примена на селективната техника при избор на домаќинства и испитаници;
- просечно времетраење на интервјутото;
- соодветно спроведување на испитувањето за различни делови од прашалникот и
- придржувањето на интервјуерот кон професионалните стандарди.

Со цел да се обезбеди најдобар квалитет на собраните податоци, контролата на квалитетот опфати:

- теренска контрола на случајно селектирани интервјуа со секој интервјуер (10% од примерокот по случаен избор направен по математички модел);
- телефонска контрола за корекции на пропуштените или на некој друг начин згрешено податоци, за да се обезбедат потполни податоци од испитаникот (30% од примерокот по случаен избор направен по математички модел);
- спроведување на 100% логичка и контрола на конзистентноста при собирање на податоците, замена на интервјуата со правилно изработените.

СТАТИСТИЧКА АНАЛИЗА

Податоците добиени од терен беа форматирани/подготвени за статистичка анализа.

Анализата во себе ги содржи следните статистички операции:

- Дескриптивна статистичка анализа преку која се одредуваат:
 - фреквенции на процентуални удели
- „**CROSS-TAB**“ анализа каде се прави вкрстување на податоците според стратификација т.е. пол, старосна група, тип на населено место, образование, општина на живеење и етничка припадност
- Статистичка сигнификантност/значајност преку „**hi-square**“ тест односно во колкава мера е значајна односно натпросечна и потпросечна статистичката дистрибуција на одговорите дадени на едно прашање. Ова ни дава колку одредено прашање е статистички значајно во однос на променливите кои го тестираме во случајов: пол, старосна група, тип на населено место, образование, општина на живеење и етничка припадност
- Толкувањата и заклучоците беа направени врз база на резултатите добиени со преклопување на овие статистички анализи.

ТОЛКУВАЊЕ НА ТАБЕЛИТЕ

Насловот зборува за променлива чии релативни фреквенции се дадени во табелата.

- Во првата колона Total се дадени процентите за секоја категорија од табеларната променлива.
- Секоја последователна колона ги претставува процентите на дадена променлива во рамките на стратификацијата на примерокот (пол, старосна група, тип на населено место, образование, материјална состојба и општина на живеење).
- Редот означен со N ја означува големината на основата, т.е. колкава е големината на одредениот стратум од примерокот на кој се пресметуваат процентите.
- Редот означен со sig, претставува статистичко значење на Чи-квадрат ТЕСТ (hi-square) за набљудуваната варијабла и променливата од колоната. Ако чи-квадрат е статистички значаен, значењето е напишано со бели букви.
- Последниот ред на табелата 100% означува дека сите вредности во секоја колона се додадени до 100, т.е. дадени се проценти од колоната.
- Ќелиите на табелата се обоени сино, т.е. црвена, ако вредноста во нив е значително погоре, т.е. под просек. Две нијанси на сина и црвена боја, соодветно, се користат за две нивоа на значење: посветло обојување за отстапувања значајни на ниво од 0,05, и потемни нијанси на сина и црвена боја за ниво на значење од 0,01.

Над просекот			Нема отстапување		Под просекот		
0.01	0.05	0.10			0.10	0.05	0.01

ПРИМЕР ЗА ТОЛКУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ ОД ТАБЕЛАТА:

Значењето на чи-квадратите (значењето на двата статистики за чи-квадрат е помало од 0,01) ни кажува дека распределбата на одредените стратуми, т.е. според типот на порамнување се значително различни. Па така плавите обоени ќелии означуваат дека одреденото вкрстување на стратумите е во поголема мера значајно во однос на просекот на одговорите додека пак црвено обоените ќелии означуваат спротивно односно дека одреденото вкрстување на стратумите е во помала мера значајно во однос на просекот на одговорите.

Ако табеларната варијабла го претставува степенот на испитаниците на скала оценки, тогаш во табелата се додаваат уште 3 реда

- Линијата означена со Збир - претставува збир на проценти на негативни оценки.
- Редот означен со Sum + претставува збир на проценти на позитивните оценки.
- Редот означен со Mean претставува аритметичка средина на дадените оценки.

Кога станува збор за повеќекратни одговори (испитаникот може да одговори со повеќе валидни одговори, модалитети), податоците во ќелиите претставуваат процент од стратумот што го спомнува, т.е. одговара во потврда на дадениот модалитет.

Важно е да се нагласи дека редот TOTAL со износот 100% недостасува затоа што овие проценти не даваат сума од 100.

СУМАРНИ ТАБЕЛИ ЗА МЕРЕЊЕ/ОЦЕНУВАЊЕ НА ИЗЈАВИ

Во овие табели се преставени сумираните проценти за секоја изјава и секоја оценка одделно. Дополнително заедно со вкрстувањето на секоја изјава со оцените е направен и Чи-квадрат ТЕСТ (hi-square) дава голема односно над просечна статистичка значајност и потпросечна статистичка значајност. Преку овие табели може да се следни конзистентноста на испитаникот во однос на одговорите и да се утврди корелација помеѓу различните изјави во однос на оценувањето.

ТОЛКУВАЊЕ НА ГРАФИКОНИ

Во делот резултати во овој извештај за секое поставено прашање има два типа на графикони:

- **ДЕСЕН ГРАФИКОН** – десниот графикон секогаш ги претставува Тоталите односно вкупните вредности, и во нашиот случај тоа се два Тотал колони кои соодветствуваат на двата брана (Тотал март 2016 и Тотал март 2021).
- **ЛЕВ ГРАФИКОН** – левиот графикон секогаш преставува вкрстени податоци на одговорите со еден стратум (на пример старосна група, образование, општина) и тоа конкретно за тој стратум каде што Чи-квадрат ТЕСТ (hi-square) дава голема односно над просечна статистичка значајност.

КЛУЧНИ НАОДИ

- Во изминативе пет години населението во полошкиот регион покажува поголемо знаење за националните паркови во Северна Македонија. Како пример за НП Маврово во 2016 година знаеле 58.5% додека сега тој процент изнесува 77.2%. Длабинската анализа покажува дека ова познавање е застапено кај испитаниците со високо образование каде во поголема мера (91% од сите испитаници со високо образование) искажале дека го знаат Маврово како национален парк.
- Забележано е зголемување на свесноста дека природата на Шара е заштитена од 13 % (од 21% во 2016 до 34% во 2021 година). Ова во поголема мера го тврдат жителите на општина Врапчиште (70% од нив) и Гостивар (51% од нив).
- 50% од испитаниците сметаат дека од природата најмногу треба да останат зачувани: дрвјата, шумата и растенијата. Додека 37% од испитаниците изјавиле дека севкупната природа треба да биде заштитена. Кон истата тема било посочено и во истражувањето од 2016 година каде 55% од сите испитаници изјавиле дека најмногу треба да се зачуваат дрвјата, шумата и растенијата.
- Околу 70% од испитаниците, и во 2016 година и во 2020 година тврдат дека знаат што е заштитено подрачје.
- Во 2016 година 39.3% од испитаниците изјавиле дека знаеле дека постои иницијатива за прогласување на Шар Планина за национален парк. Овој процент е скоро удвоен кај граѓаните во 2021 година каде 75% од испитаниците тврдат дека слушнале за оваа иницијатива. Ова во поголема мера се тврди кај испитаниците кои се со високо образование (92% од сите испитаници со високо образование односно 85% од сите испитаници кои се со статус на вработени).
- Скоро идентично и во 2016 година и во 2021 година околу 83% од испитаниците сметаат дека Шар Планина треба да биде прогласена за национален парк. Односно во 2021 година 82,7 % а во 2016 година 83,4 %.
- Околу 80% од испитаниците изјавиле дека се подготвени да потпишат иницијатива за прогласување на Шар Планина за национален парк и во 2016 и во 2021 година.
- Идентична е ситуацијата во однос на тоа какви би биле промените од прогласување на Шар Планина за национален парк. 86% од сите испитаници сметаат дека тие промени би биле позитивни (и во 2016 и во 2021 година).
- Во истражувањето во 2016 година 86% од испитаниците изјавиле дека со прогласување на националниот парк „живејачката“ ќе се подобри односно 4% изјавиле дека нема да се подобри, односно ќе остане иста. Овие процентни удели се намалени во 2021 година каде 68% од граѓаните сметаат дека „живејачката“ ќе се подобри“ односно дури 19% од нив сметаат дека ќе остане иста. Дури 60% од населението во руралните средини на Шара смета дека живеачката ќе се подобри со прогласувањето на национален парк. Генерално гледано од оние испитаници кои сметаат дека живејачката ќе се подобри, жителите на општина Гостивар (93% од сите жители од општина Гостивар) се во поголема мера оптимисти тврдејќи дека „живејачката“ ќе се подобри.
- Информацијата дека Шар Планина е национален парк во Косово бележи раст помеѓу граѓаните, па така од 14% во 2016 година сега во 2021 година е потврдена од 46% од испитаниците.
- Според истражувањето споредба во 2021 година, телевизиите и социјалните мрежи се преферирани медиуми за информирање за кои се изјасниле 55% за телевизиите односно 26% социјалните медиуми од граѓаните кои учествуваат во истражувањето. Интересен е фактот што во 2016 година социјалните мрежи биле застапени со само 3%. Во длабинската анализа се покажува дека во моментот телевизиите се генерален медиум кој во поголема мера го користат граѓани кои се на возраст од 55-64 години (71% од сите испитаници на оваа возраст) и групата на граѓани кои се на возраст 65+ (71% од сите испитаници на оваа возраст).
- Кон начините на информирање на граѓаните за придобивките од идниот национален парк, испитаниците искажале дека сите можни канали треба да се искористат. Па така, во опција да одговорат со повеќе можни одговори граѓаните искажуваат дека телевизиите, месните заедници, општините, јавните трибини и социјалните медиуми (искажано од 37%, 32%, 43%, 39% и 37% од испитаниците соодветно).

- Испитаниците тврдат дека знаат дека земјиштето во национален парк се заштитува/користи по зони, тврдење кои во повеќе 63% потврдено во двете истражувања во 2016 и 2021 година.
- Забележан е пораст за познавањето на терминот заштитена зона во истражувањето спроведено во 2021 во однос на истото од 2016 година. Па така во 2016 година 45% од испитаниците тврделе дека знаат што е заштитена зона додека во истражувањето од 2021 година овој процент изнесува 60% од сите испитаници. Овој став е во поголема мера подржан од страна на испитаници кои се со високо образование (75% од сите испитаници со високо образование го тврдат тоа) и од испитаниците од општина Гостивар (75% од сите испитаници од оваа општина го тврдат тоа).
- Во 2016 година најчести одговори за тоа што е забрането во зона на строга заштита испитаниците одговориле дека тоа е: да се лови, да се гради и да се сече дрва. Во истражувањето во 2021 година истите активности се присутни во тврдењата на граѓаните. Скоро 59% од испитаниците сметаат дека сите посочени активности се забранети.
- Во истражувањето од 2021 година, само 35% од 61% процент од сите испитаници кои одговориле дека знаат што е дозволено во зона на одржливо користење тврдат дека можат одржливо да собираат шумски плодови за сопствени потреби и да ја напасува стоката. 49% од овие 61%, одговориле дека не е дозволено ништо. 31% од испитаниците кои живеат во руралните средини сметаат дека „Локалното население може одржливо да собира дрва и шумски плодови за сопствени потреби како и да ја пасе стоката“ додека 52% од жителите во руралот тврдат дека во зона на одржливо користење „Не е дозволено ништо“.
- Испитаниците сметаат дека нема да имаат несогласувања/проблеми со прогласување на националниот парк, тврдење кое е истакнато од страна на 60% од испитаниците и во 2016 година и во 2021 година. Последново во поголема мера е подржано од испитаниците од општина Гостивар (87% од сите испитаници од оваа општина)
- Од страна на испитаниците во двете истражувања (2016 и 2021 година сечата на дрва е посочена како главна причина за несогласувања/проблеми каде 36% во 2016 година односно 26% од сите испитаници кои изјавиле дека ќе има несогласувања/проблеми од воспоставувањето на националниот парк.
- Од 21% од испитаниците кои искажале дека очекуваат да има проблеми/несогласувања од воспоставувањето на националниот парк во поголема мера тоа го очекуваат да биде со полицијата (46.7%), шумската полиција (42.2%) и општините (44%).
- Шар Планина има потенцијал за развој на туризмот тврдат испитаниците и во 2016 и во 2021 година со потврден став од страна на 98% односно 92% од сите испитаници што учествувале во истражувањата. Во однос на каков туризам нуди Шар Планина во поголема мера испитаниците во истражувањето од 2021 година, тврдат дека тоа е планинскиот туризам (искажан од 78.9% од сите испитаници), зимскиот туризам (искажан од 87.7% од сите испитаници) и рекреативен и спортски туризам (искажан од 60.1% од сите испитаници). Несомнено висок позитивен став по однос на ова прашање доаѓа од страна на испитаниците во руралните средини односно 92%.
- Истражувањата покажуваат дека 76% од испитаниците кои живеат во руралните средини сметаат дека Шар Планина има потенцијал за планински туризам; 92% од испитаниците кои живеат во руралните средини сметаат дека Шар Планина има потенцијал за зимски туризам; 10% од испитаниците кои живеат во руралните средини сметаат дека Шар Планина има потенцијал за масовен туризам; 37% од испитаниците кои живеат во руралните средини сметаат дека Шар Планина има потенцијал за еко туризам; 16% од испитаниците кои живеат во руралните средини сметаат дека Шар Планина има потенцијал за етно туризам; 46% од испитаниците кои живеат во руралните средини сметаат дека Шар Планина има потенцијал за ловен туризам; 58% од испитаниците кои живеат во руралните средини сметаат дека Шар Планина има потенцијал за рекреативен и спортски туризам;
- Овие туристички можности на идниот национален парк би ги искористиле 62.7% од испитаниците. Од страна на анкетираните лица во истражувањето во 2021 година во поголема мера се подржани опциите за издавање на соби за туристи, работа како туристички водич и продажба на млечни производи.
- 87% од испитаниците во анкетањето од 2021 година тврдат дека на производите произведени од регионот на Шар Планина сакаат да пишува „Еколошки производ од Шар Планина“.

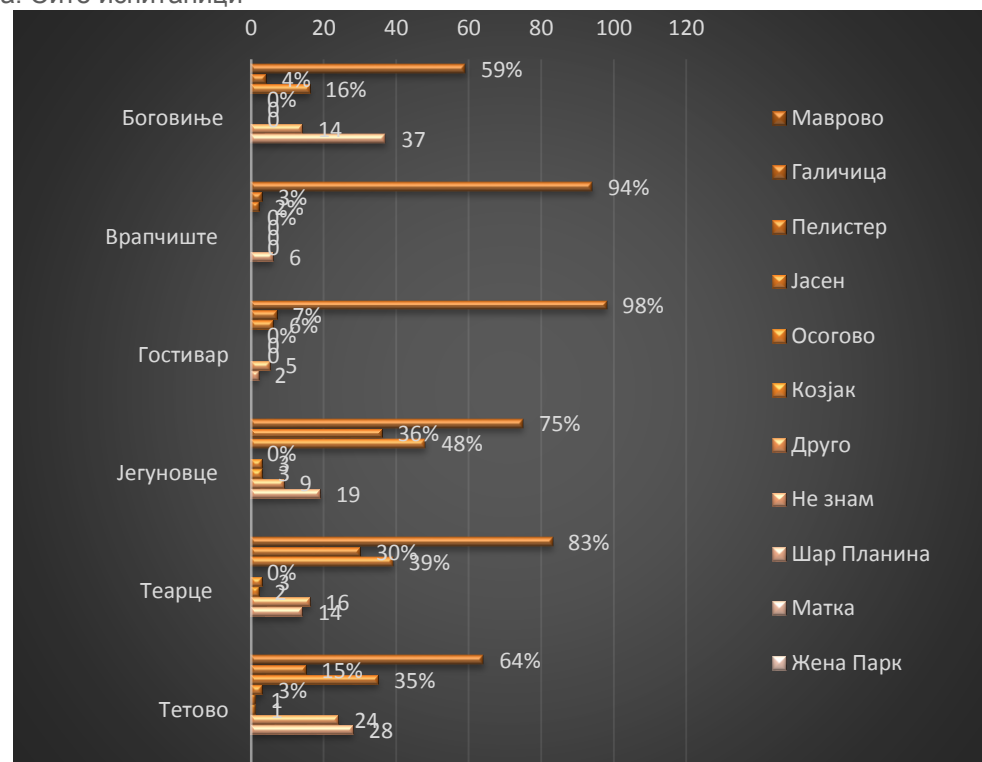
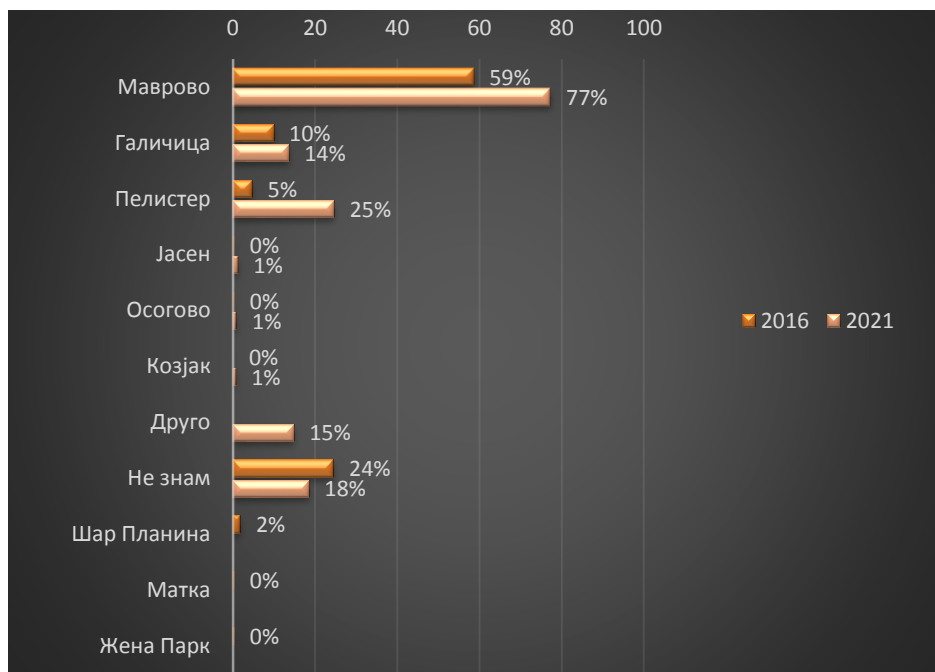
РЕЗУЛТАТИ

Анализа на податоци и толкување на резултати:

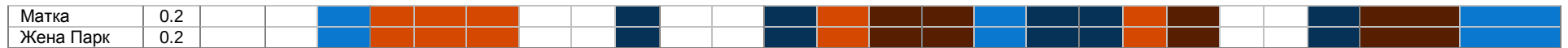
Богољуб Стеријовски
Истражувач
+389 71 232 181
sterijovski@mes.org.mk

Кои национални паркови во Македонија ги знаете? (Прв споменат)

Повеќе одговори; База: Сите испитаници

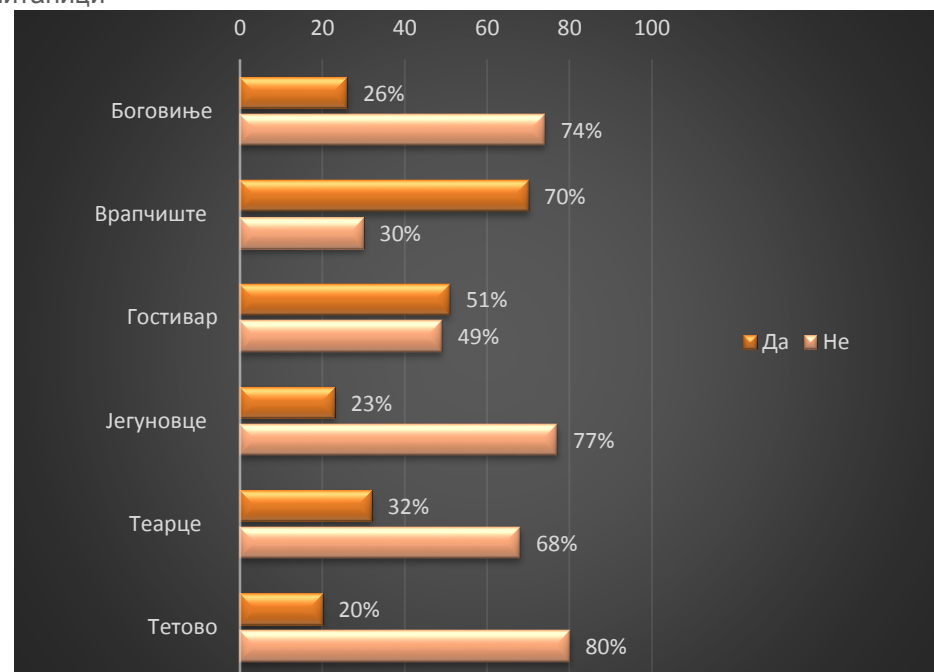
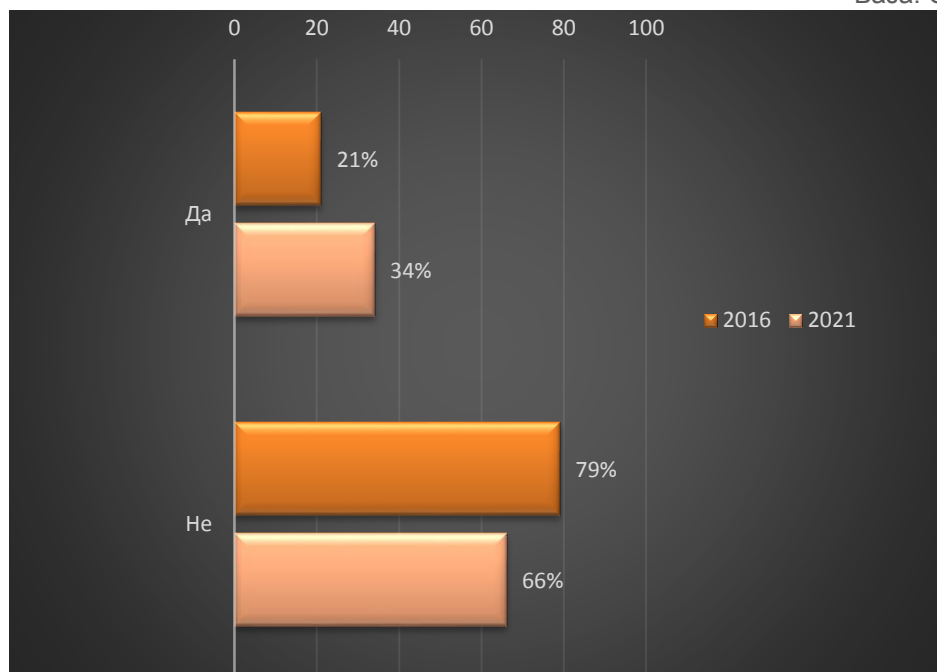

		Total	Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теоце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
Маврово	58.5	77.2	83	71	91	84	83	72	76	57	79	75	51	84	91	83	72	66	59	94	98	75	83	64	86	73
Галичица	9.8	13.5	15	12	8	18	17	12	13	9	14	13	3	13	25	18	7	11	4	3	7	36	30	15	25	8
Пелистер	4.6	24.5	26	23	21	32	27	27	20	16	29	19	9	23	44	33	13	18	16	2	6	48	39	35	43	16
Јасен	0.2	1.1	2	1		1			3	2	2			2	1	1		4						3	4	
Осогово	0.2	0.8	1	1	1	1	1	1		1	1	1		2		1	0	1				3	3	1	2	
Козјак		0.6	1	1		1	2			1	1	1		1	1	1		1				3	2	1	2	
Друго		14.7	16	13	20	11	25	11	15	9	18	11	7	14	24	20	7	12	14	5	9	16	24	18	13	
Не знам	24.4	18.4	13	24	9	10	9	22	24	38	15	23	45	12	4	11	25	32	37	6	2	19	14	28	7	24
Шар Планина	1.7																									

Дали сметате дека природата на Шара е заштитена?

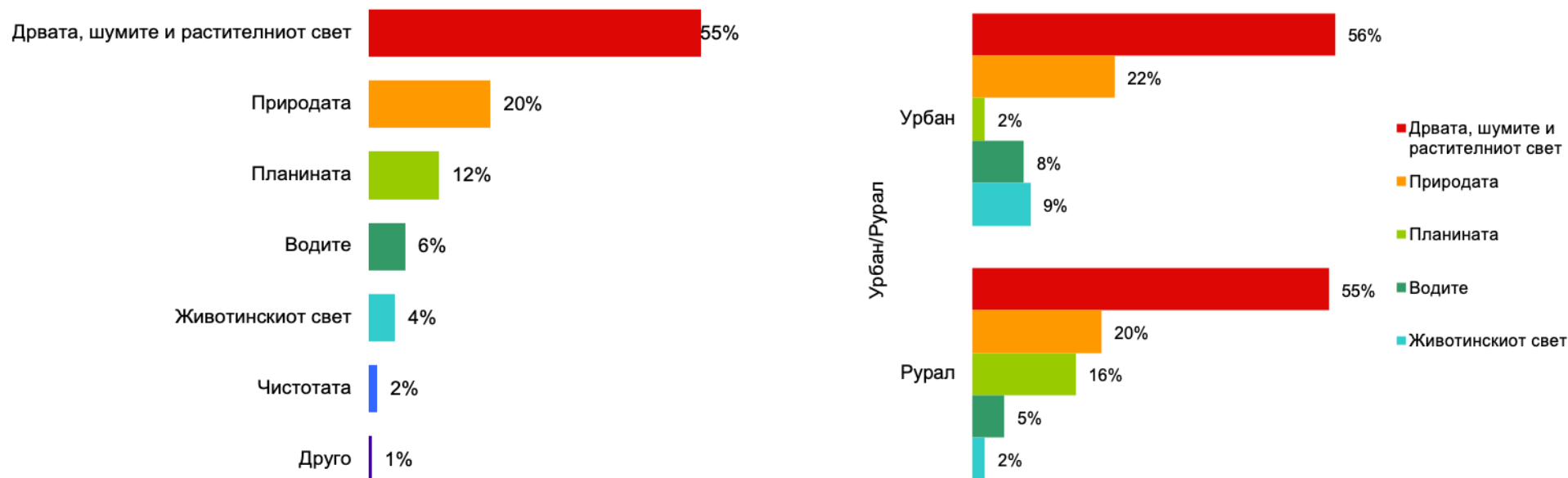
База: Сите испитаници

		Total	Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност			
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци		
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427		
sig			0.55		0.64						0.10		0.60			0.26			0.00						0.02			
Да	21.0	34.0	35	33	41	32	37	33	34	29	31	37	33	36	32	33	38	29	26	70	51	23	32	20	28	37		
Не	79.0	66.0	65	67	59	68	63	67	66	71	69	63	67	64	68	67	62	71	74	30	49	77	68	80	72	63		
Total			100%																									

Што би сакале да остане зачувано на Шар Планина? (2016)

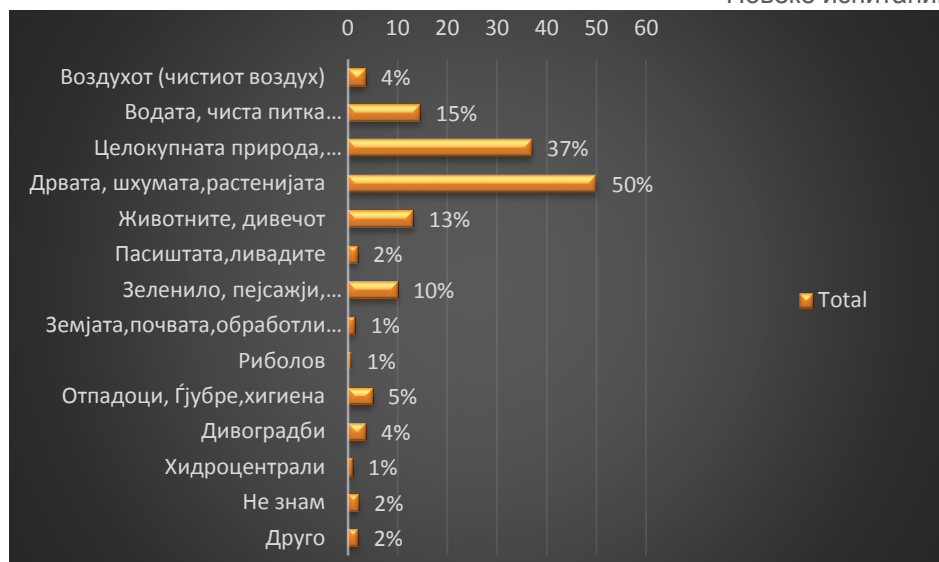
База: Сите испитаници

	Тотал	Урбан/Рурал		Возрасна група				
	2016	Урбан	Рурал	18-24	25-34	35-44	45-55	55+
N	410	130	280	38	88	77	85	122
Дрвата, шумите и растителниот свет	55.1	57	55	71	56	57	51	52
Природата	20.2	22	20	5	18	14	31	23
Планината	11.7	2	16	11	14	10	9	13
Водите	6.1	8	5	5	5	6	6	7
Животинскиот свет	4.4	9	2	8	5	6	2	3
Чистотата	1.5	2	1		2	5		
Нема одговор	0.2		0					1
Друго	0.5		1				1	1

Што би сакале да остане зачувано на Шар Планина? (2021)

Повеќе испитаници; База: Сите испитаници

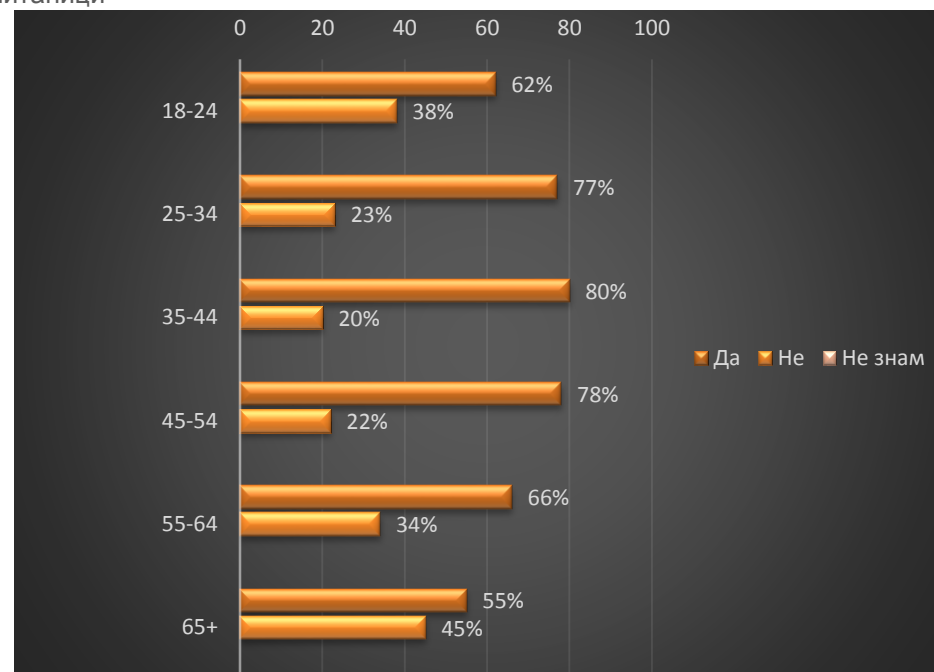
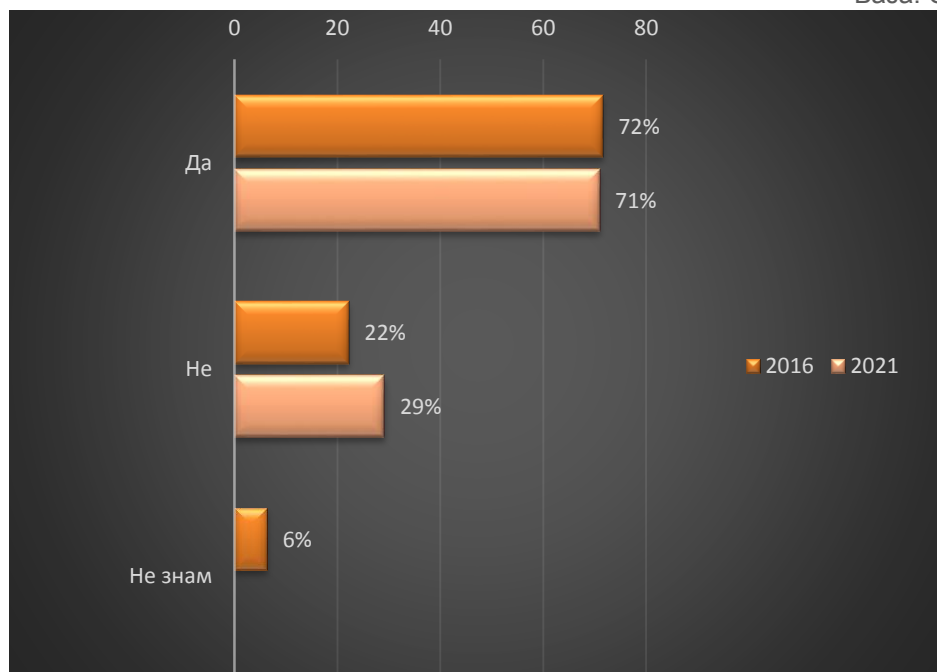

	Total	Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
Воздухот (чистиот воздух)	3.5	4	3	6	5	3	2	3	3	4	3	4	4	2	2	5	4		5	7	9	4	1	5	3
Водата, чиста питка вода, реките, езерата	14.5	16	13	10	14	20	13	10	17	13	16	11	14	19	19	7	14	21	2	7	28	16	18	18	13
Целокупната природа, целата планина, флората и фауната	36.9	35	39	33	36	42	39	33	37	40	33	32	37	41	38	33	42	26	27	31	37	52	41	58	27
Дрвата, шхумата, растенијата	49.9	49	50	42	54	50	46	52	54	50	49	52	47	54	51	50	46	62	43	48	43	43	53	39	55
Животните, дивечот	13.1	14	12	11	10	12	20	10	14	14	12	11	13	16	16	6	16	16	4	7	12	12	18	19	10
Пасиштата, ливадите	1.9	2	2	2	1	4	2	1	1	2	2		3	2	2	2	2		1			7	2	4	1
Зеленило, пејсажи, недопрена природа	9.9	10	10	10	8	14	10	8	9	11	8	10	8	13	10	9	10	5	16	19	3	5	6	12	9
Земјата, почвата, обработливо земјиште	1.4	1	2	2	2	1	2		2	1	2	1	2	1	1	2	2		6	2	3	1		1	2
Риболов	0.6	1	0	1		1	2			1	1	1	1		0	2			3	1				0	1
Отпадоци, ѓубре, хигиена	4.9	6	4	10	4	5	7	2	2	7	2	2	6	6	6	5	2		7	9			5	3	6
Дивогорадби	3.5	4	3	7	5	3		4	3	3	4	1	3	7	4	2	5	5					7	4	3
Хидроцентрали	0.9	1	1	1	2			1	1	1	1	1	1	2	1		1				3	2	1	2	0

Не знам	2.1	2	3	1	2	2	1	3	4	2	2	5	2		1	4	3		3	2	3		2	1	2
Друго	2.0	2	2	1	3	2	1	3	2	1	3	4	2	1	2	2	3	3			3		4		3

Дали знаете што е заштитено подрачје?

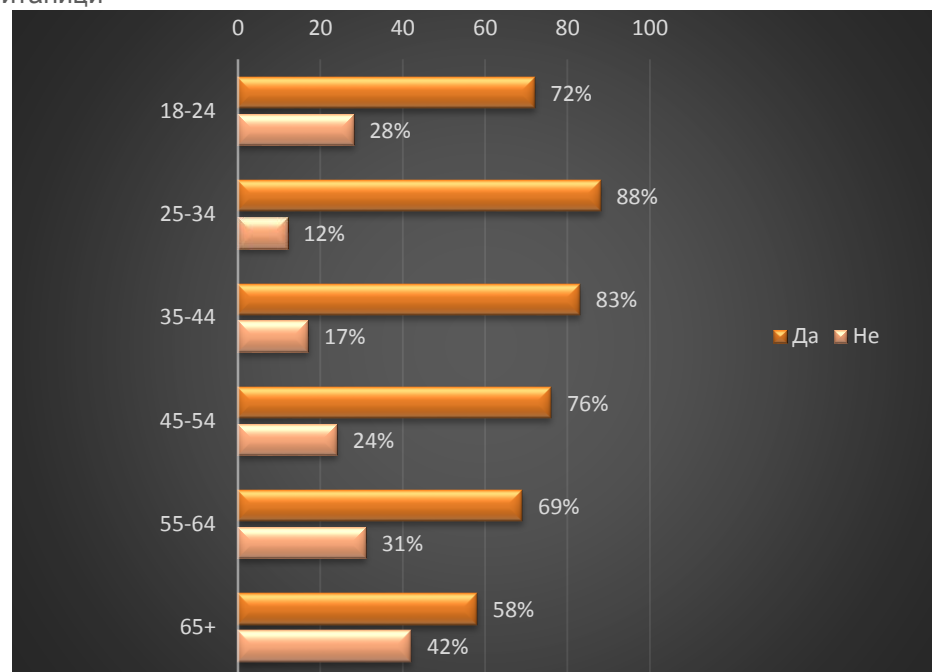
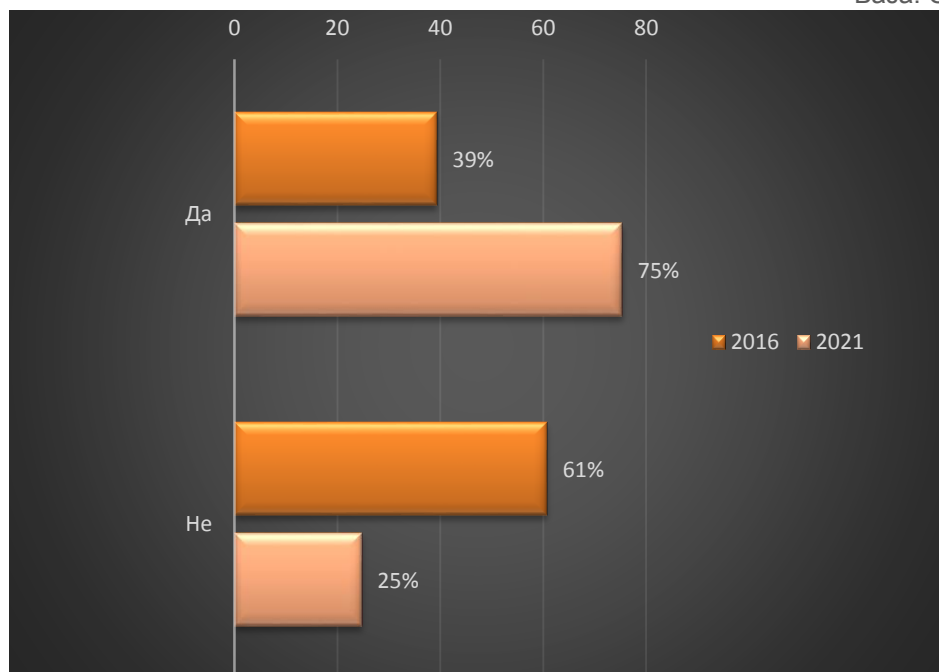
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.00		0.00						0.19		0.00			0.00			0.01						0.05	
Да	71.5	70.9	78	63	62	77	80	78	66	55	73	68	55	73	83	79	62	61	69	83	80	58	66	66	76	68
Не	22.2	29.1	22	37	38	23	20	22	34	45	27	32	45	27	17	21	38	39	31	17	20	42	34	34	24	32
Не знам	6.3																									
Total			100%																							

Дали сте слушнале дека Шар Планина е предложена за национален парк?

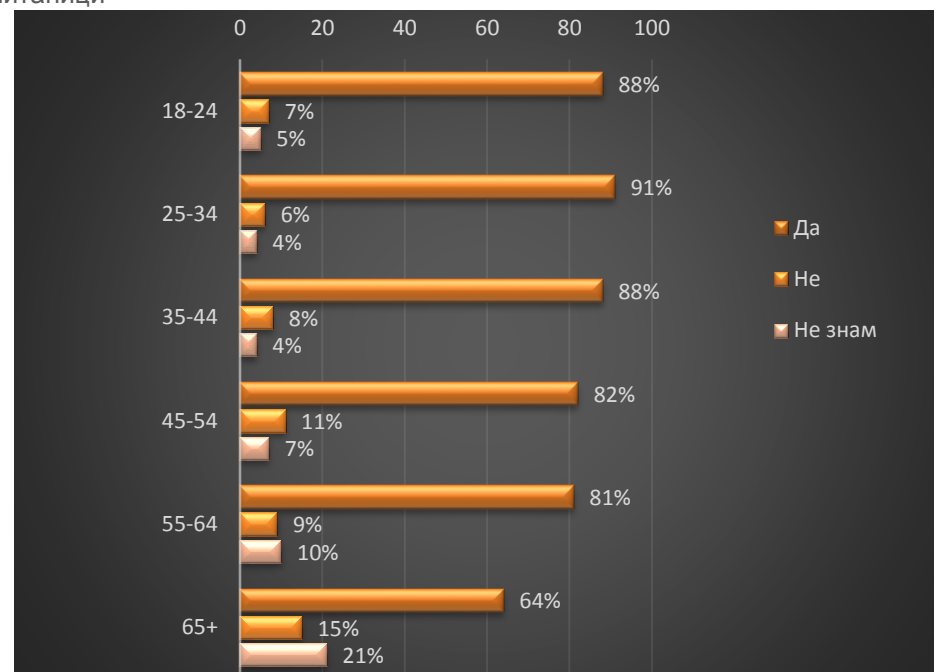
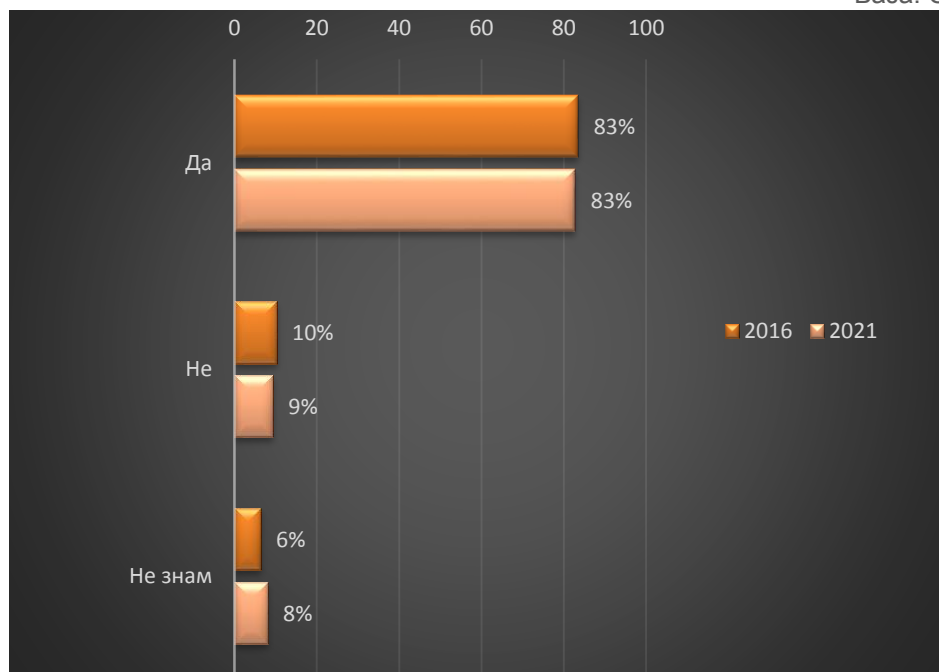
База: Сите испитаници

		Total	Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.00		0.00						0.06		0.00			0.00			0.05						0.03	
Да	39.3	75.3	83	67	72	88	83	76	69	58	78	72	57	76	92	85	66	60	68	66	84	79	71	75	81	73
Не	60.7	24.7	17	33	28	12	17	24	31	42	22	28	43	24	8	15	34	40	32	34	16	21	29	25	19	27
Total			100%																							

Дали треба Шар Планина да се прогласи за национален парк?

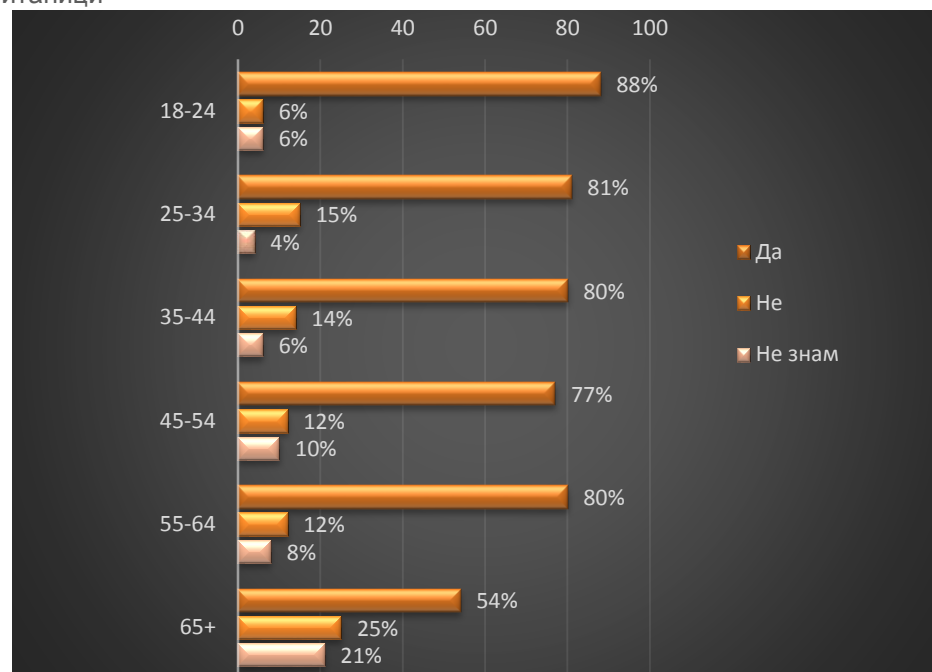
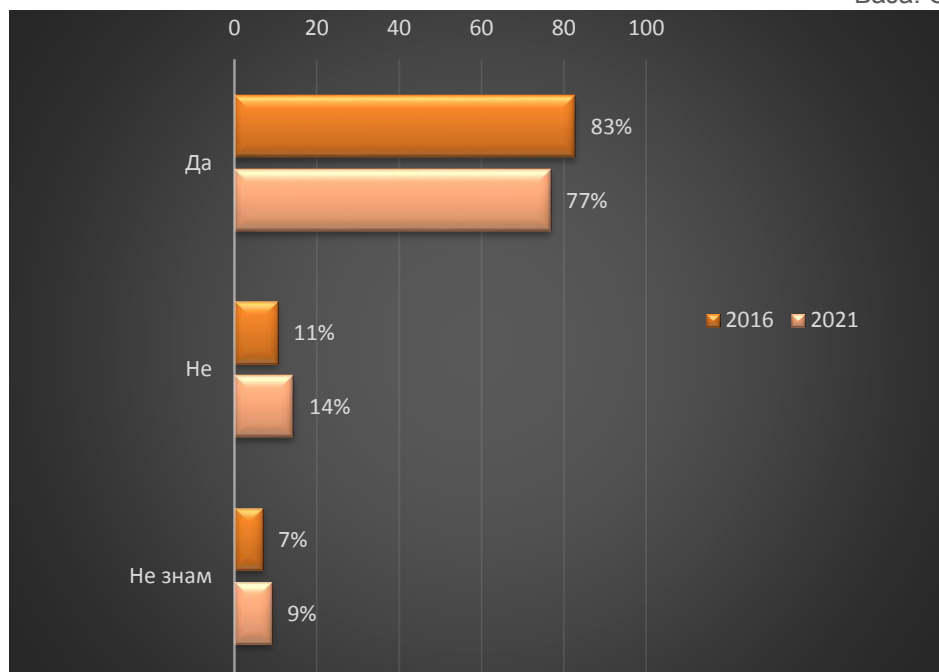
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.03		0.00						0.00		0.00			0.00			0.02						0.00	
Да	83.4	82.7	84	81	88	91	88	82	81	64	90	75	69	85	93	90	76	71	79	81	89	84	69	83	92	78
Не	10.2	9.3	11	8	7	6	8	11	9	15	6	13	14	8	7	8	11	12	7	3	9	9	19	9	5	11
Не знам	6.3	8.0	5	11	5	4	4	7	10	21	5	12	17	7	1	3	13	17	14	15	2	7	11	8	2	11
Total			100%																							

Дали би поддржале петиција (би дале свој потпис) за Иницијативата Шара да се прогласи за Национален Парк?

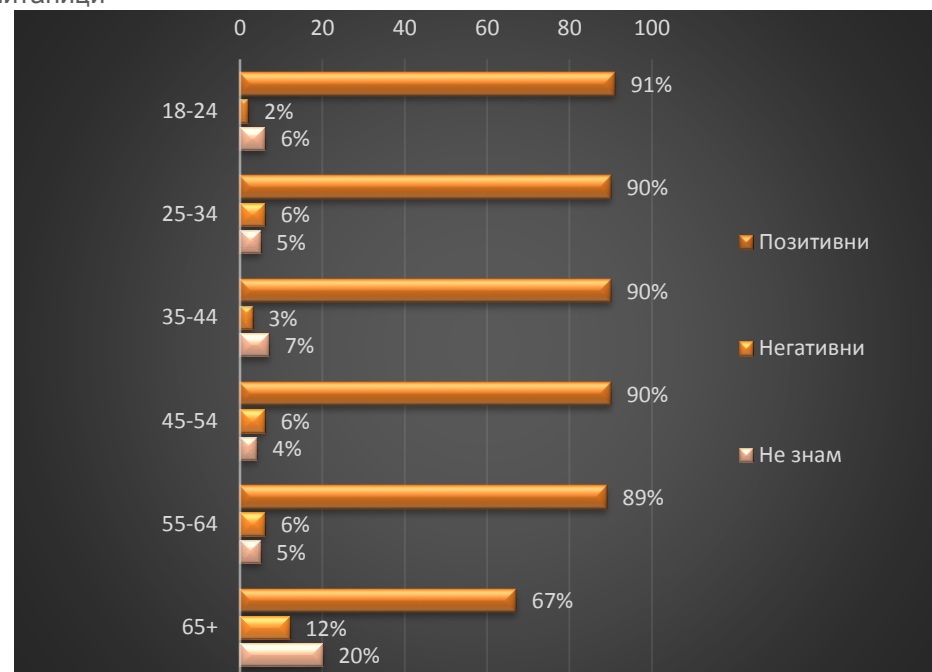
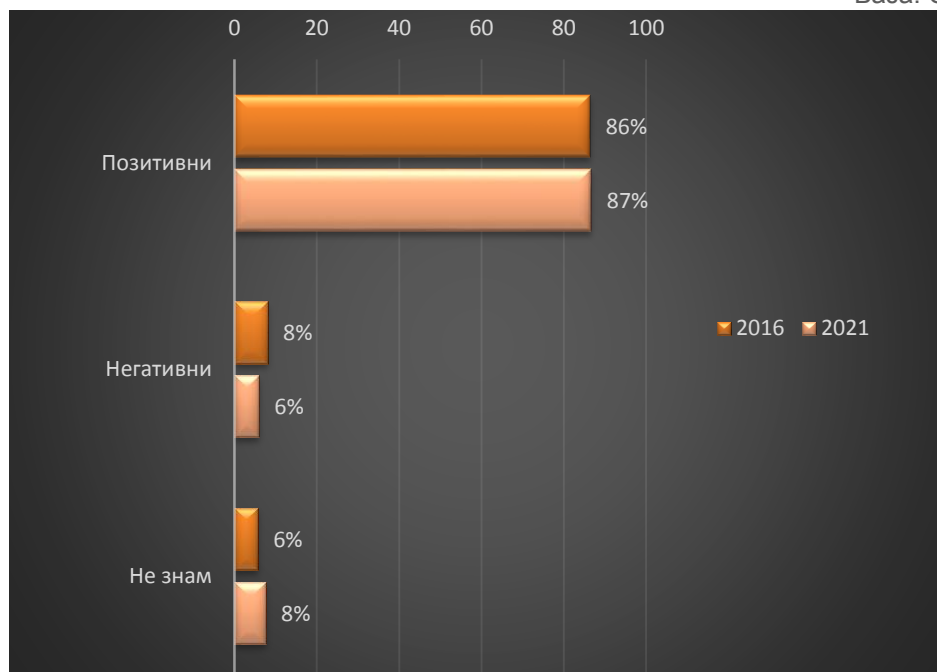
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.23		0.00						0.00		0.00			0.00			0.01						0.00	
Да	82.7	76.7	79	74	88	81	80	77	80	54	83	70	61	79	87	82	73	64	66	78	90	75	72	72	87	72
Не	10.5	14.3	13	15	6	15	14	12	12	25	12	17	22	12	11	13	14	21	11	12	8	10	22	18	7	18
Не знам	6.8	9.0	7	11	6	4	6	10	8	21	6	13	17	8	2	5	13	15	23	9	2	15	6	10	5	11
Total			100%																							

Што сметате, какви би биле промените ако Шар планина се прогласи за Национален Парк?

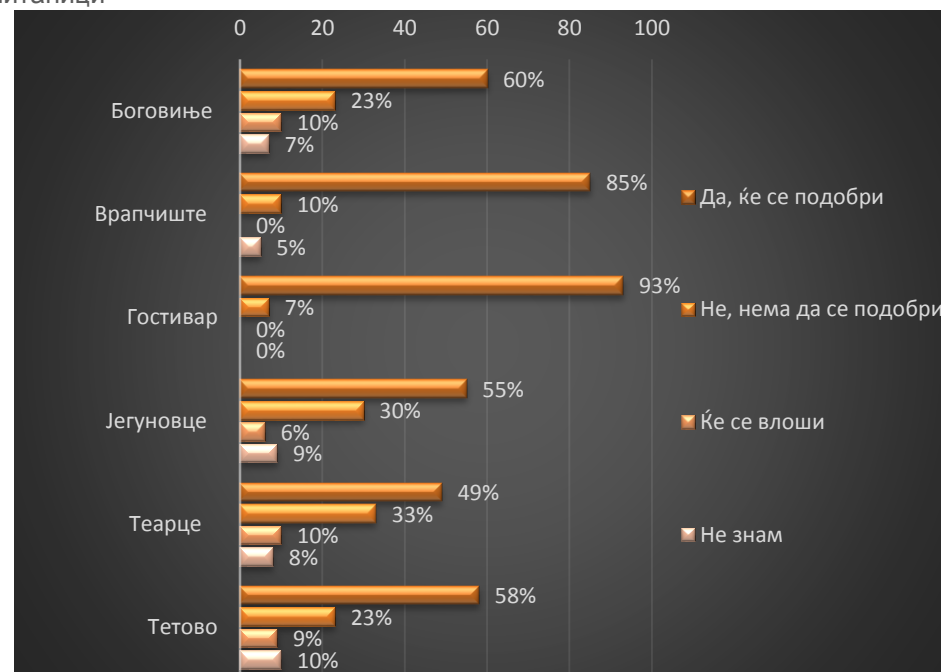
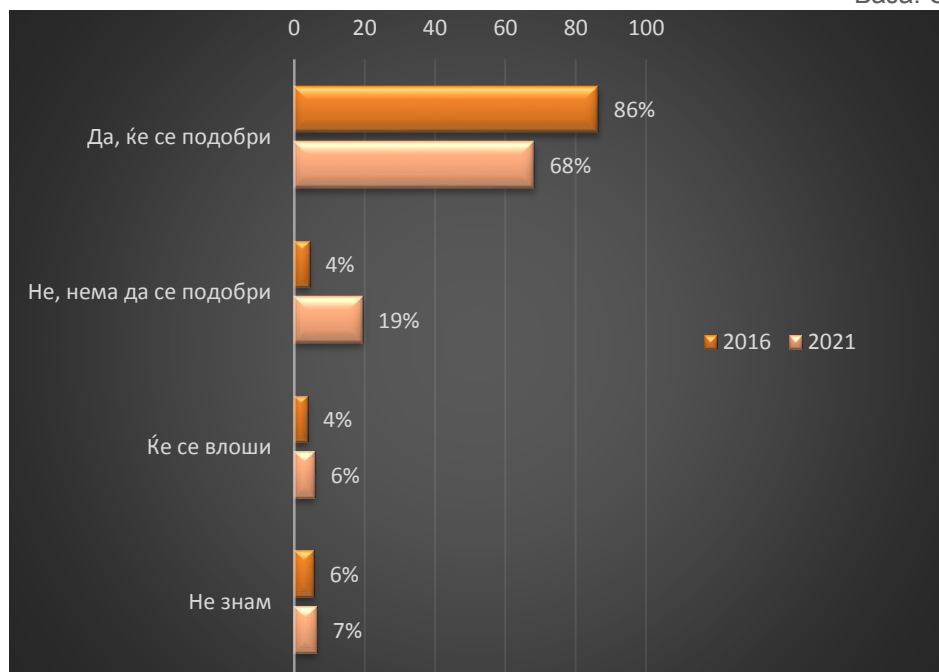
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Тearце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.07		0.00						0.00		0.00			0.00			0.00						0.00	
Позитивни	86.3	86.6	85	88	91	90	90	90	89	67	93	79	75	89	94	91	85	74	79	97	99	81	74	83	94	83
Негативни	8.0	5.9	8	4	2	6	3	6	6	12	2	11	12	4	4	5	5	10	7	2	2	3	18	7	2	8
Не знам	5.6	7.5	7	8	6	5	7	4	5	20	5	10	14	7	1	3	10	16	14	2	1	16	9	10	4	9
Total			100%																							

Што мислите, дали “живеачката” на локалното население ќе се подобри или влоши ако планината се заштити?

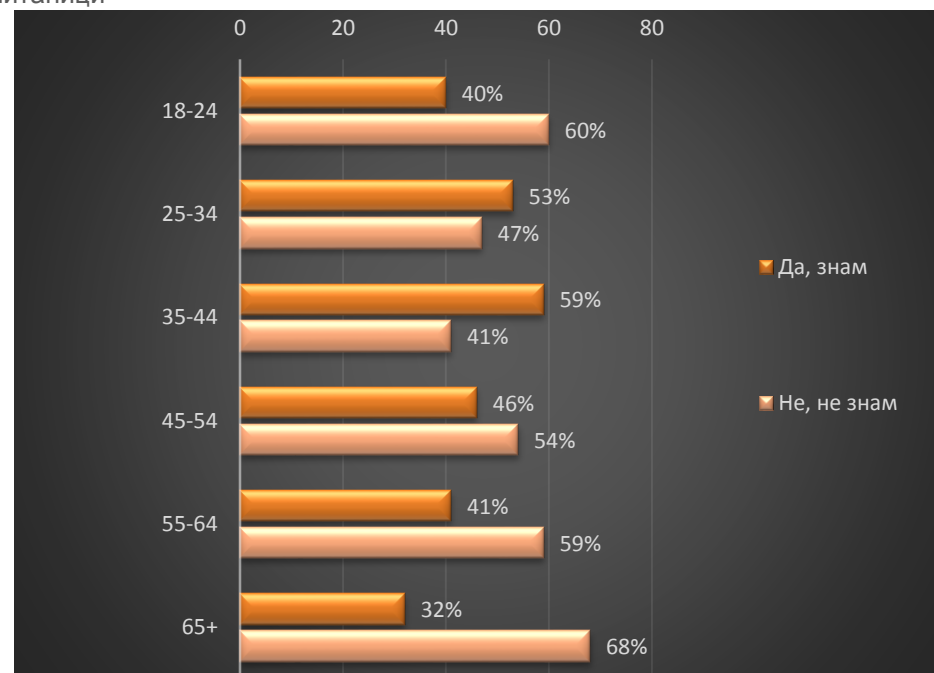
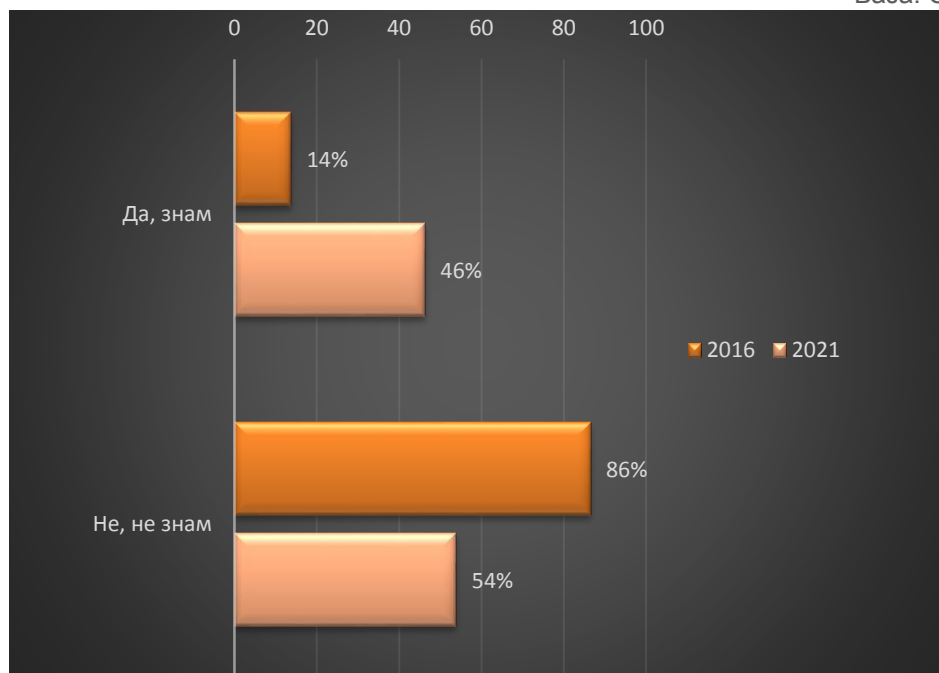
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.86		0.03						0.00		0.00			0.02			0.00						0.00	
Да, ќе се подобри	86.3	68.1	68	68	72	77	70	71	62	52	75	60	57	69	77	71	70	53	60	85	93	55	49	58	62	71
Не, нема да се подобри	4.4	19.4	19	20	18	9	20	19	26	28	16	24	22	22	12	19	16	29	23	10	7	30	33	23	32	14
Ќе се влоши	3.7	5.9	7	5	2	6	5	4	7	10	3	9	12	3	5	5	6	10	10			6	10	9	4	7
Не знам	5.6	6.5	6	7	7	8	4	6	4	10	6	7	9	6	5	5	8	8	7	5		9	8	10	2	8
Total			100%																							

Дали знаете дека Шар Планина во Косово е Национален парк?

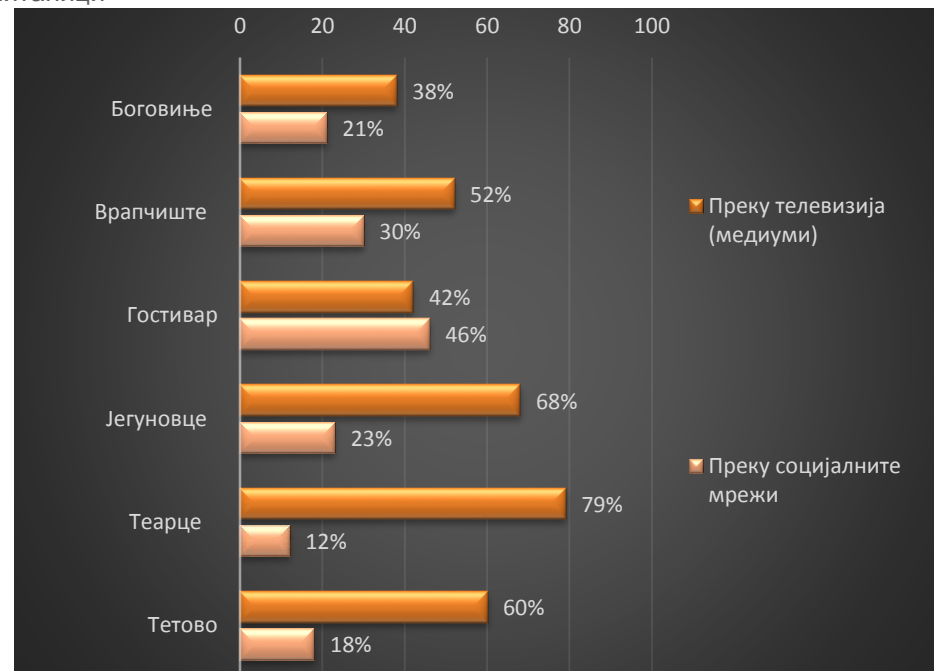
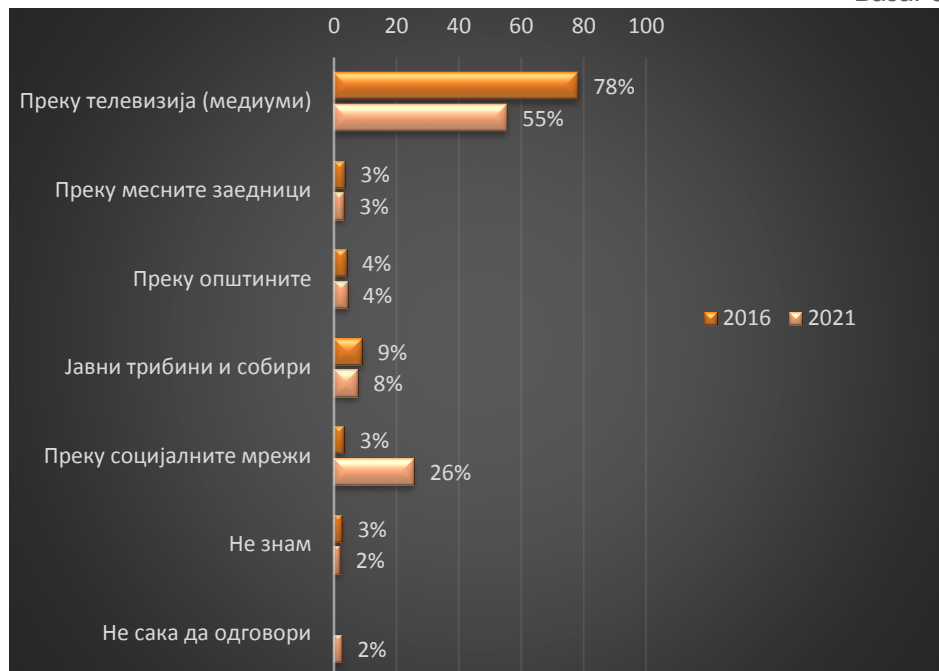
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.00		0.00						0.04		0.00			0.00			0.24						0.05	
Да, знам	13.7	46.2	52	40	40	53	59	46	41	32	42	51	33	43	66	55	39	31	45	47	40	63	52	46	41	49
Не, не знам	86.4	53.8	48	60	60	47	41	54	59	68	58	49	67	57	34	45	61	69	55	53	60	37	48	54	59	51
Total			100%																							

На кој начин треба да се информира локалното население за можните придобивки од прогласување на Шар Планина за Национален парк? (прво спомената)

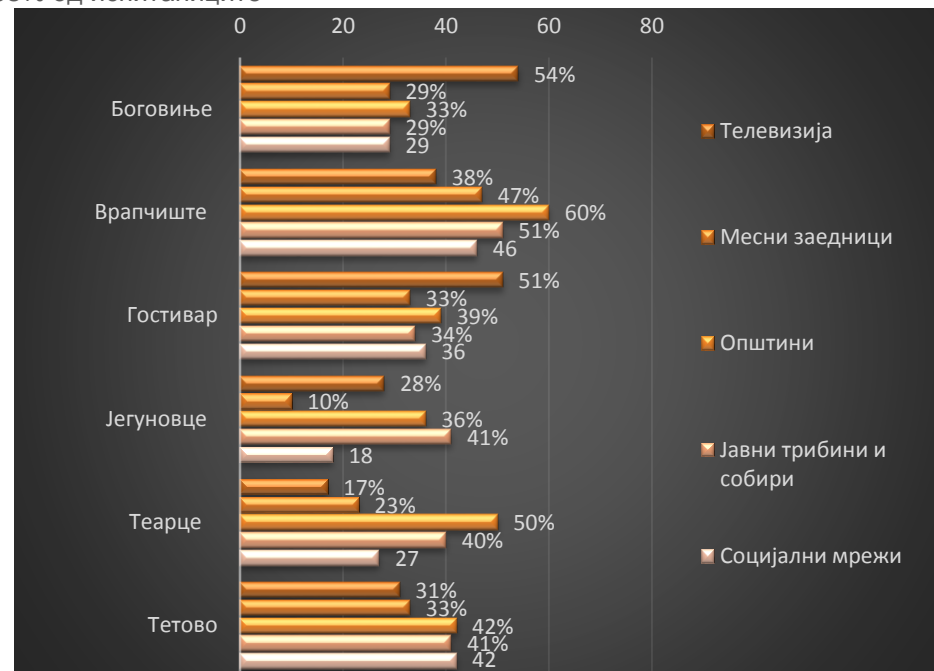
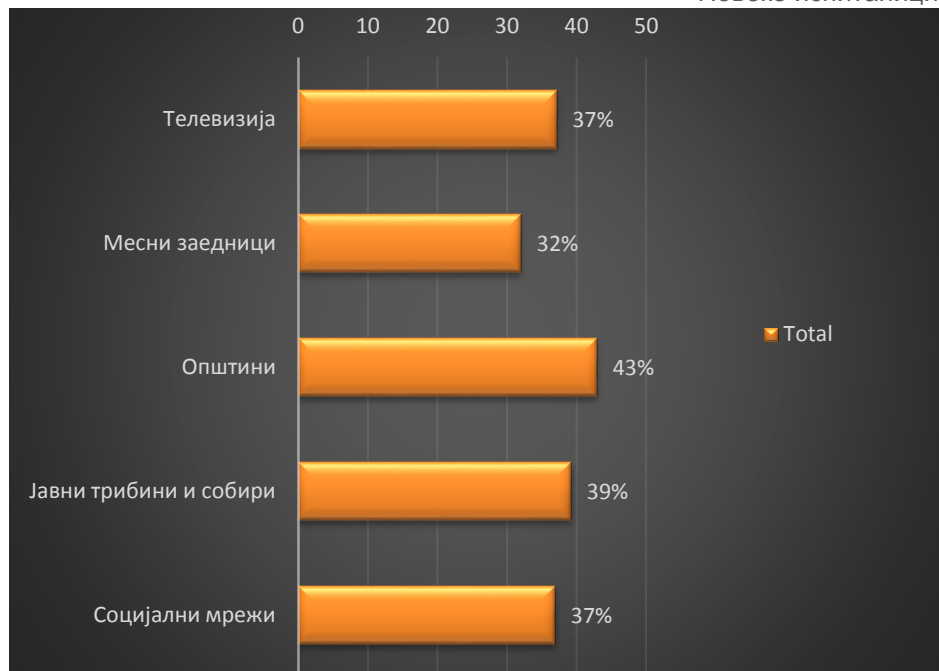
База: Сите испитаници

		Total	Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.00		0.00						0.00		0.00			0.00			0.00						0.00	
Преку телевизија (медиуми)	78.0	55.3	52	59	37	36	54	63	71	71	53	58	70	50	50	50	54	75	38	52	42	68	79	60	67	50
Преку месните заедници	3.4	3.1	5	2	4		3	3	3	7	2	5	4	3	2	2	3	6	10	7	2		3	2	1	4
Преку општините	3.9	4.2	5	4	2	7	4	3	3	4	4	4	5	3	6	5	3	5	10	7	5		3	2	2	5
Јавни трибини и собири	9.0	7.6	10	5	6	9	8	10	7	2	8	7	2	9	10	10	6	1	13	3	4	6	4	11	8	7
Преку социјалните мрежи	3.2	25.6	24	27	46	45	29	17	9	6	31	19	8	32	31	30	28	7	21	30	46	23	12	18	20	28
Не знам	2.5	1.9	1	3	2	2	1	2		4	1	3	4	1	1	2	3	1	2	2	1	3	1	3	1	2
Не сака да одговори		2.3	3	1	2	1		1	6	5	1	4	6	1	1	2	2	5	5					5		4
Total													100%													

На кој начин треба да се информира локалното население за можните придобивки од прогласување на Шар Планина за Национален парк? (повеќе споменати)

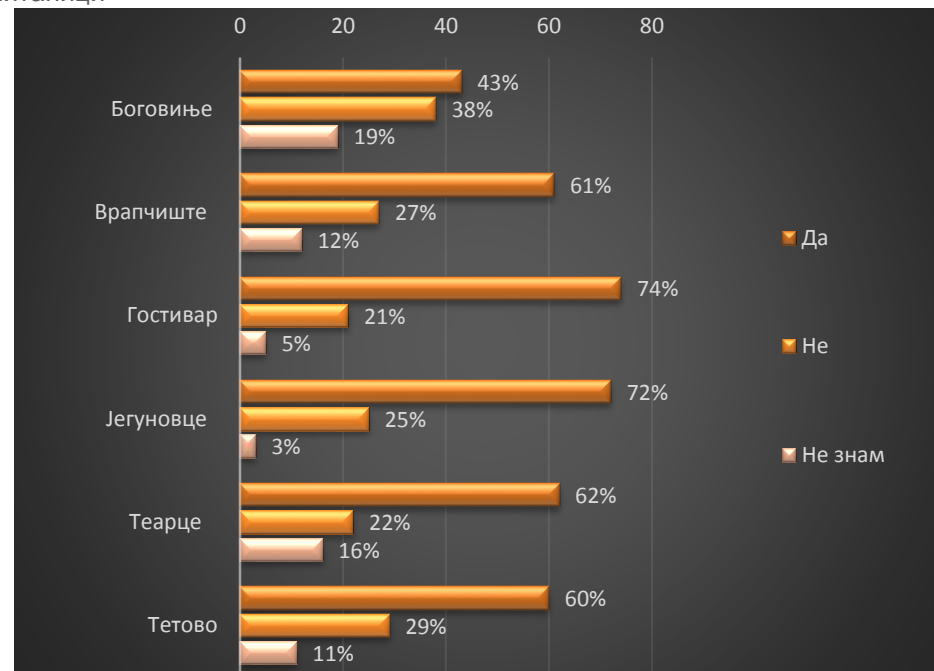
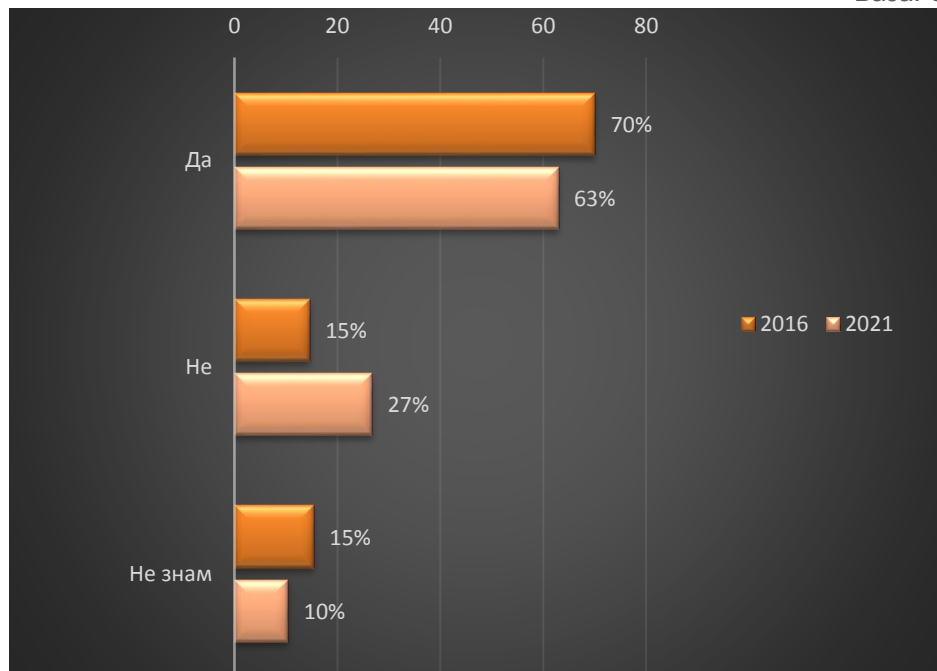
Повеќе испитаници; База: 95% од испитаниците

	Total	Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врпчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	592	303	289	72	121	112	121	85	81	329	263	137	297	158	328	176	88	50	58	150	30	62	241	194	398
Телевизија	37.1	39	35	59	55	38	30	21	18	39	34	17	44	42	43	36	16	54	38	51	28	17	31	29	41
Месни заедници	32.0	34	30	22	35	33	31	39	29	33	31	34	32	30	34	31	29	29	47	33	10	23	33	39	29
Општини	42.9	44	42	40	38	39	48	39	56	41	46	54	39	41	39	44	56	33	60	39	36	50	42	52	38
Јавни трибини и собири	39.2	37	41	27	36	44	39	47	40	37	42	42	38	39	40	35	45	29	51	34	41	40	41	45	36
Социјални мрежи	36.9	39	35	36	31	43	44	36	27	36	37	35	34	45	41	34	26	29	46	36	18	27	42	36	38

Дали знаете дека во национален Парк земјиштето се заштитува (користи) по зони во кои се дозволени различни активности (сечење дрва, лов риболов, напасување на стока, собирање плодови)?

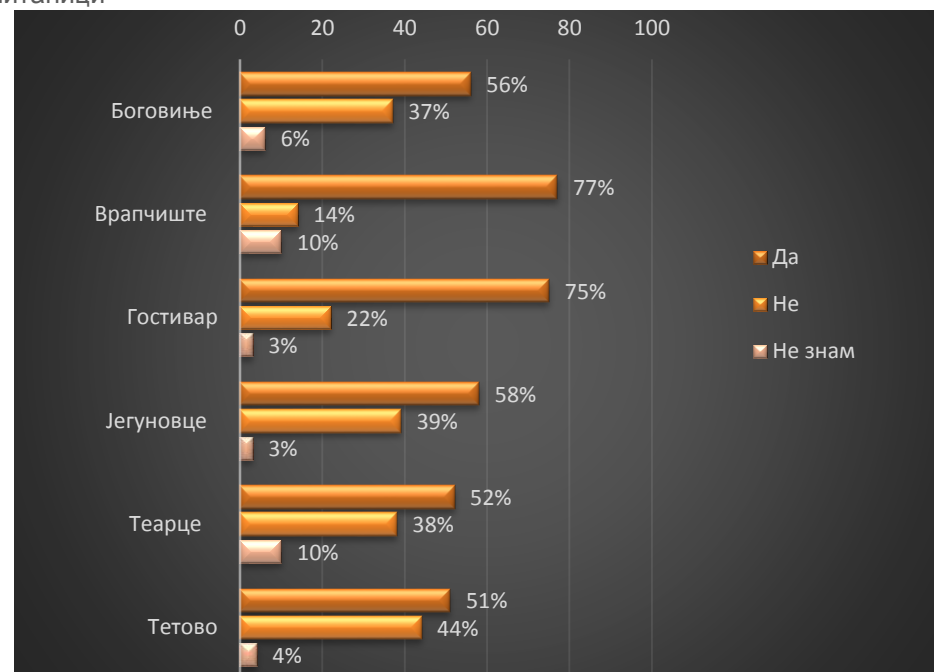
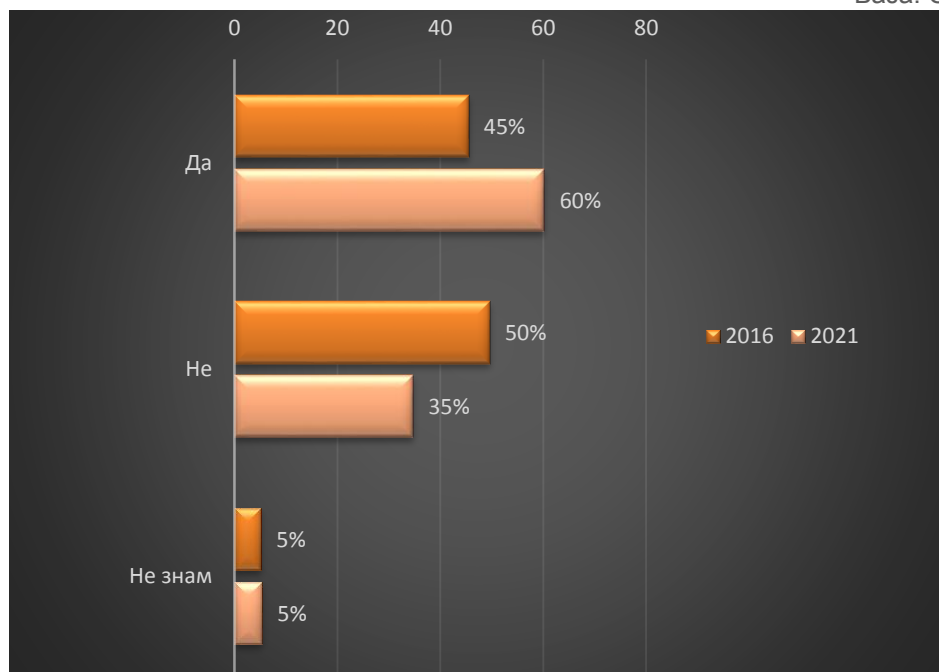
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.08		0.08						0.03		0.00			0.00			0.01						0.00	
Да	70.0	62.9	67	59	50	70	65	69	62	55	67	58	52	64	73	72	50	55	43	61	74	72	62	60	77	56
Не	14.6	26.7	24	29	34	23	29	21	26	32	24	29	32	27	21	22	33	32	38	27	21	25	22	29	21	29
Не знам	15.4	10.4	9	12	16	7	6	11	13	13	8	13	17	9	7	6	16	14	19	12	5	3	16	11	2	14
Total			100%																							

Дали сте слушнале за терминот зона на строга заштита?

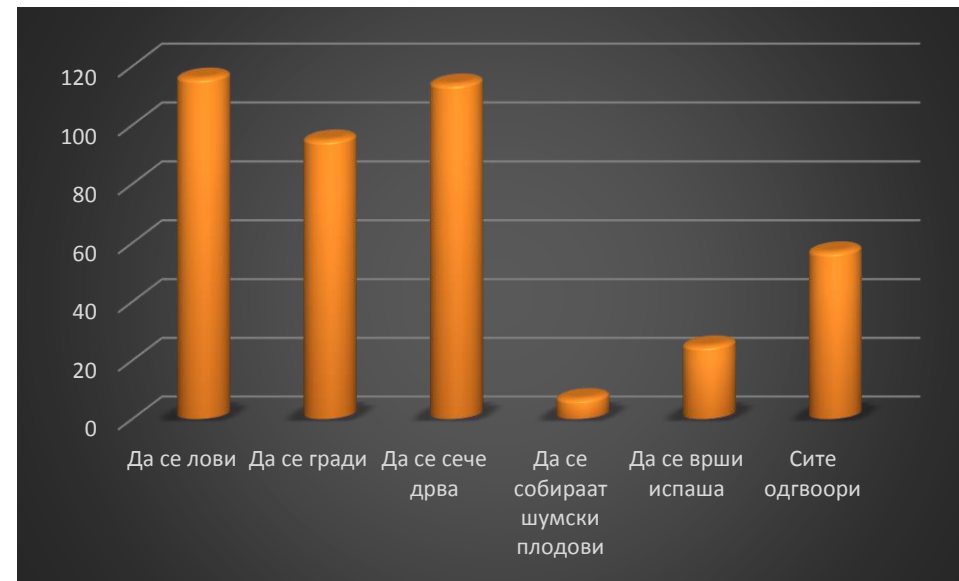
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.03		0.00						0.01		0.00			0.00			0.00						0.07	
Да	45.4	60.1	65	55	50	73	72	58	55	45	61	59	43	61	75	66	55	50	56	77	75	58	52	51	62	59
Не	49.5	34.6	30	40	41	24	26	37	35	50	36	33	47	33	24	32	35	43	37	14	22	39	38	44	35	34
Не знам	5.1	5.3	5	6	9	4	2	5	9	5	3	8	9	5	1	2	10	7	6	10	3	3	10	4	2	7
Total			100%																							

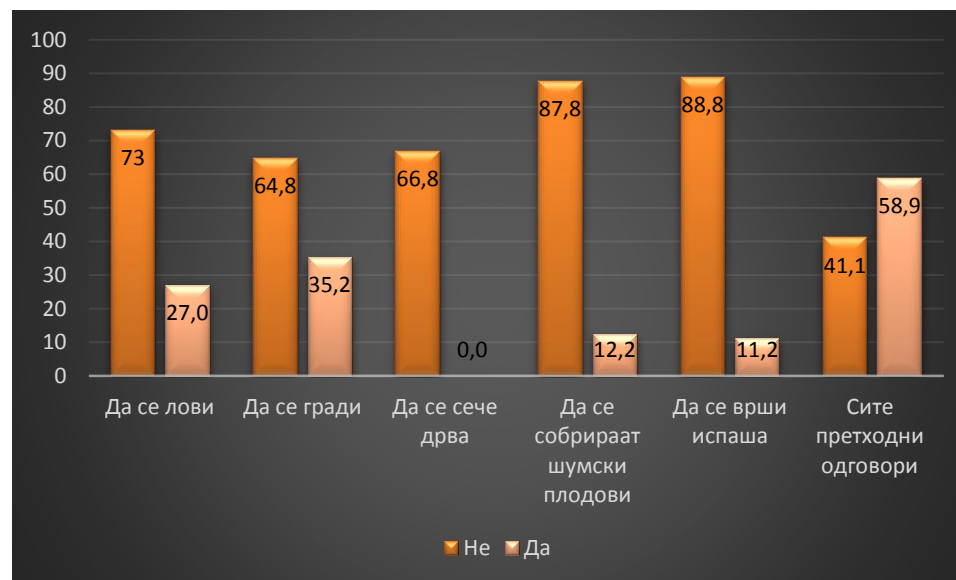
Дали знаете што е забрането во зона на строга заштита? (2016)

Сите испитаници

Дали знаете што е забрането во зона на строга заштита (2021)?

Сите испитаници

	n	Ne	Da	Total
Да се лови	378	73.0	27.0	100%
Да се гради	378	64.8	35.2	
Да се сече дрва	378	66.8	33.2	
Да се собираат шумски плодови	378	87.8	12.2	
Да се врши испаша	378	88.8	11.2	
Сите претходни одговори	378	41.1	58.9	

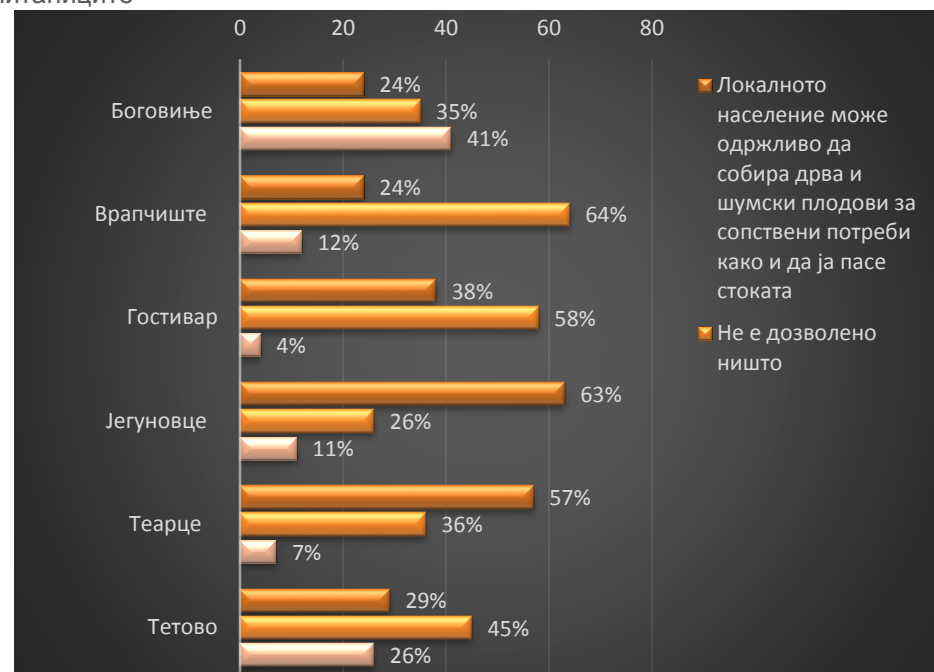
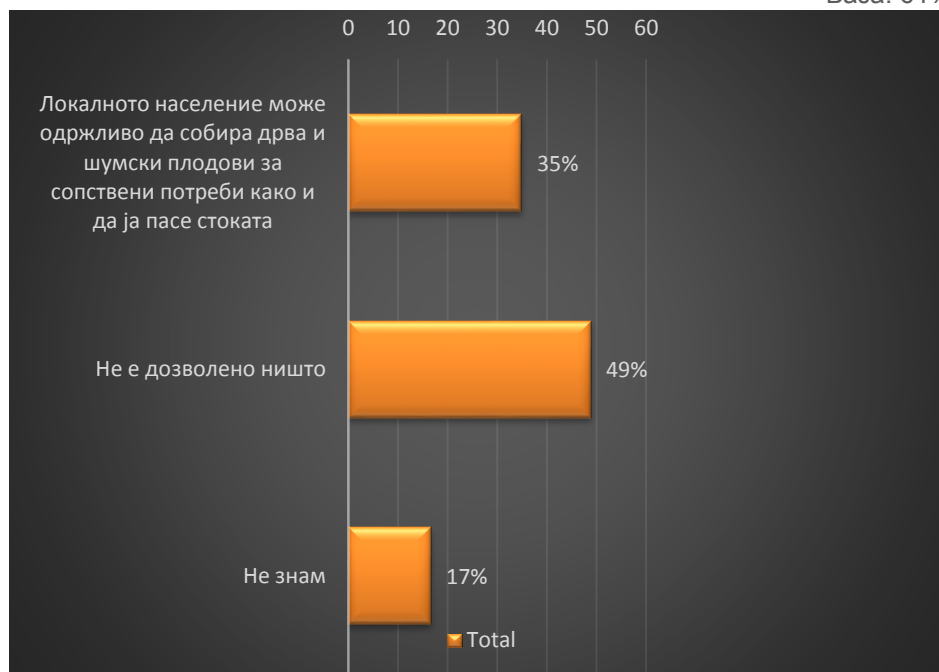
Што е дозволено во зона на одржливо искористување на ресурсите? (2016)

Сите испитаници

Одговор	Фреквенција	Процент
Локалното население може одржливо да собира дрва и шумски плодови за сопствени потреби како и да ја пасе стоката	353	86.1
Не е дозволено ништо	25	6.1
Не знам	32	7.8
Тотал	410	100.0

Што е дозволено во зона на одржливо искористување на ресурсите? (2021)

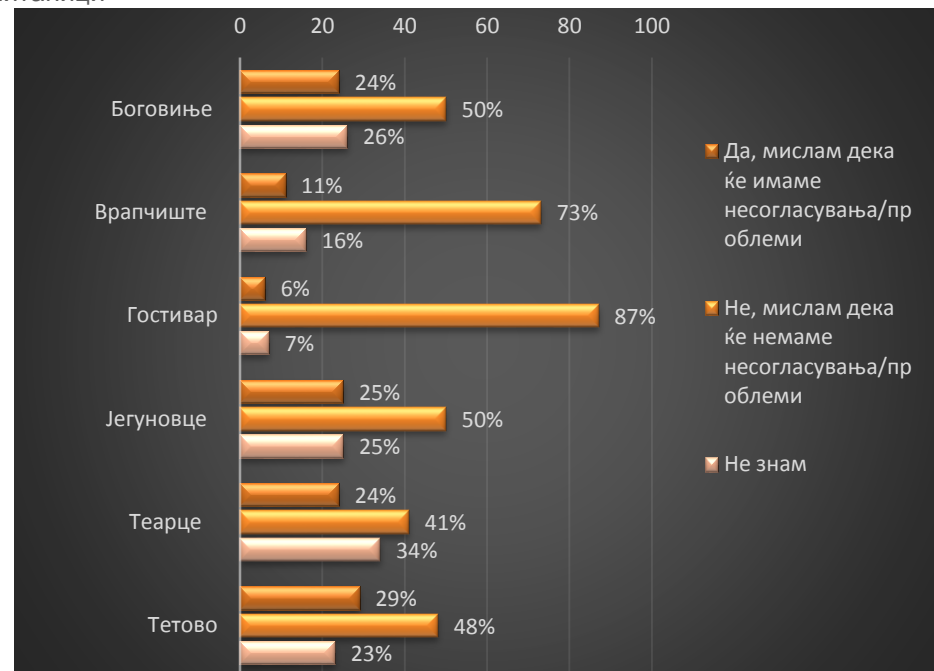
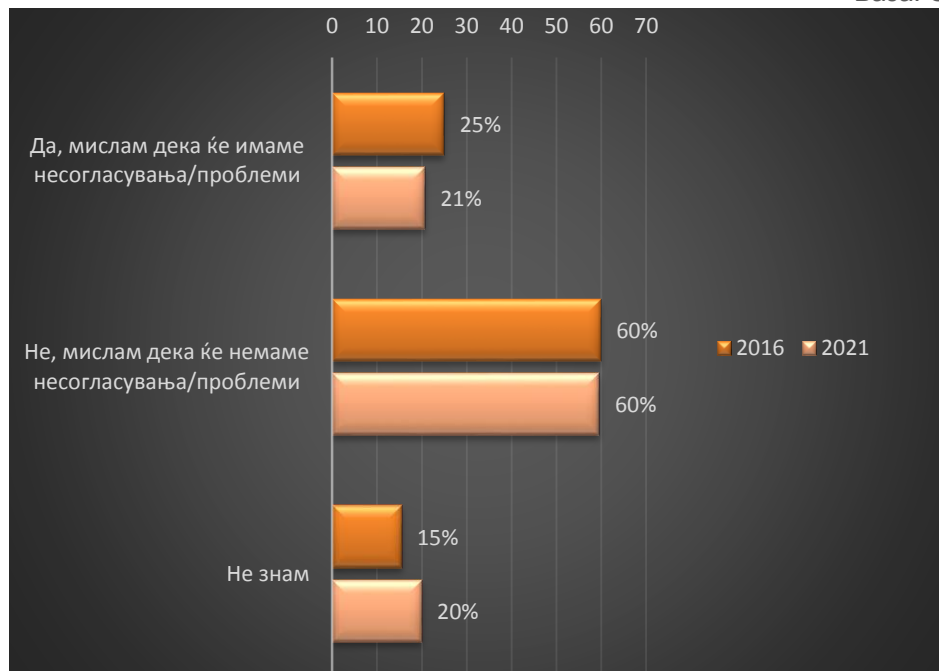
База: 61% од испитаниците

	Total	Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	378	209	169	38	91	81	73	52	43	208	169	69	189	119	225	102	51	31	45	113	19	34	136	125	253
sig		0.11		0.15						0.34		0.15			0.01			0.00						0.00	
Локалното население може одржливо да собира дрва и шумски плодови за сопствени потреби како и да ја пасе стоката	34.8	37	32	29	37	29	42	32	37	38	31	26	38	34	39	22	41	24	24	38	63	57	29	53	26
Не е дозволено ништо	48.7	44	54	56	53	55	37	41	51	46	52	51	45	54	43	63	43	35	64	58	26	36	45	42	52
Не знам	16.5	19	13	15	10	16	21	27	12	16	17	23	17	12	18	14	15	41	12	4	11	7	26	5	22
Total		100%																							

Дали мислите дека локалното население би имало несогласувања/проблеми доколку Шра се прогласи за национален парк?

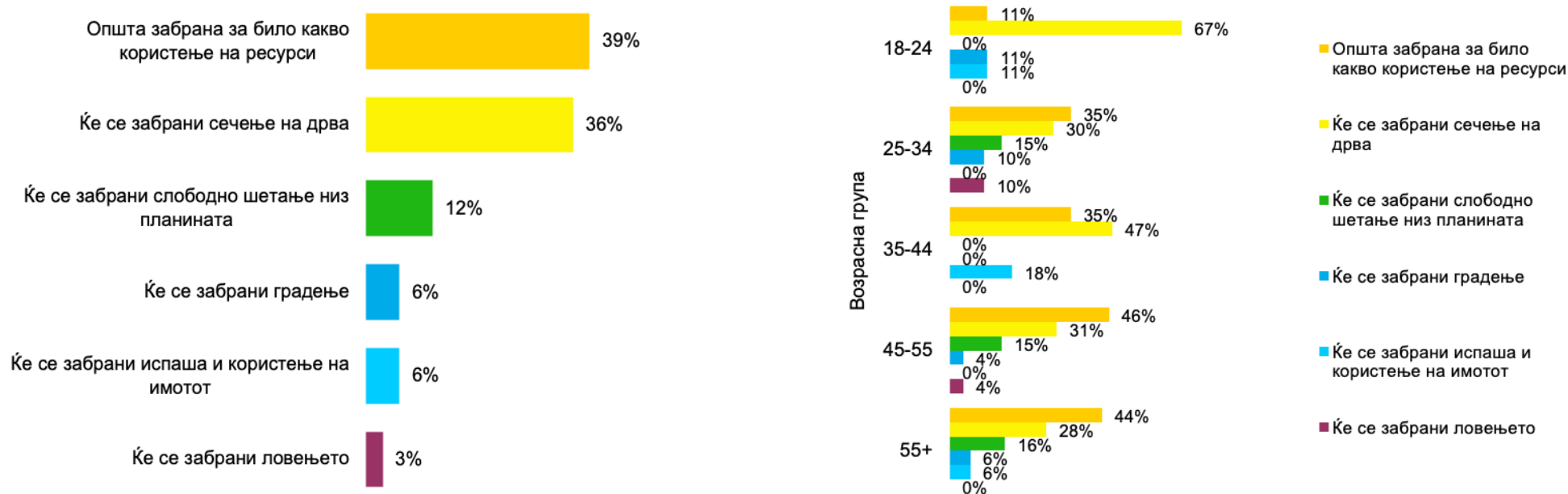
База: Сите испитаници

		Total	Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.12		0.59						0.01		0.20			0.00			0.00						0.00	
Да, мислам дека ќе имаме несогласувања/проблеми	24.9	20.6	24	17	16	22	20	21	16	27	21	20	24	17	25	24	11	26	24	11	6	25	24	29	28	17
Не, мислам дека ќе немаме несогласувања/проблеми	59.8	59.5	57	63	60	62	63	59	60	52	63	55	55	63	57	58	66	54	50	73	87	50	41	48	55	62
Не знам	15.4	19.9	20	20	24	16	17	20	24	21	16	25	21	20	18	18	24	20	26	16	7	25	34	23	17	21
Total			100%																							

За што би биле тие несогласувања/проблеми? (2016)

База: 26% од испитаниците

	Тотал	Урбан/Рурал		Возрасна група				
	2016	Урбан	Рурал	18-24	25-34	35-44	45-55	55+
N	104	28	76	9	20	17	26	32
Општа забрана за било какво користење на ресурси	38.5	39	38	11	35	35	46	44
Ќе се забрани сечење на дрва	35.6	39	34	67	30	47	31	28
Ќе се забрани слободно шетање низ планината	11.5	4	14		15		15	16
Ќе се забрани градење	5.8	14	3	11	10		4	6
Ќе се забрани испаша и користење на имотот	5.8	4	7	11		18		6
Ќе се забрани ловењето	2.9		4		10		4	

За што би биле тие несогласувања/проблеми? (2021)

Повеќе испитаници; База: 21% од испитаниците

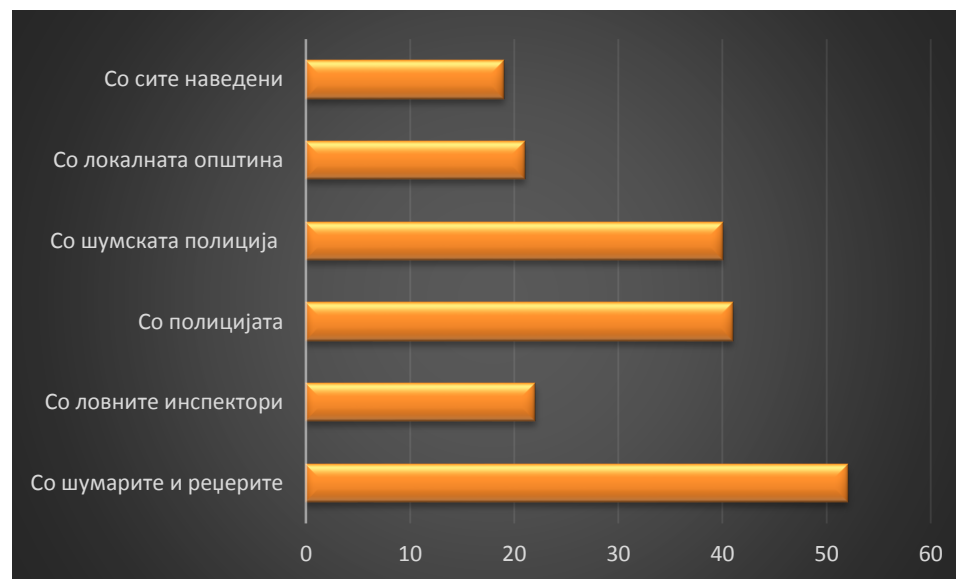

	Total	Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	128	75	53	12	28	22	26	15	25	71	57	38	51	39	82	19	27	13	7	9	8	15	77	57	71
Сеча на дрва, кражба на дрва	25.8	21	32	8	28	23	31	25	28	33	17	23	30	24	25	21	32		28	68	35	34	23	46	10
Дивогорадби	11.2	12	9		12	5	15	10	17	19	2	9	12	12	11	5	16			12	11		16	25	
Слобода на движење	5.2	5	6		14		4		8	4	7	2	6	7	6		7					27	3	5	6
Лична егзистенција, искористување на ресурсите за лични потреби	24.8	27	22	38	36	17	30	19	11	22	28	15	30	28	29	19	15	38	44		44	32	20	23	26
Безбедност и мирен живот	7.6	8	7	30	6	20				11	3	2	9	11	10	9				10		12	9	15	1
Зголемување на даноците	0.9	2				5				2				3	1								1	2	
Политика, политички несогласувања	11.4	15	6	8	8	9	7	31	12	10	13	20	8	8	11	14	11	16				16		21	
Злоупотреба на приватните имоти и земјиште	10.5	12	9	8	7	21	4	11	12	8	13	11	5	17	13	5	8	15			32	12	5	15	
Пробелми со општината, државните институции	2.4	4			4		4		4		5	3	4		3		4						4		4

Не знам	1.6		4				4		4		4	5				6	3		14			7			3
Друго	13.3	11	17	8	7	9	16	14	24	11	16	21	12	8	7	26	23	32	14	22			13	5	20

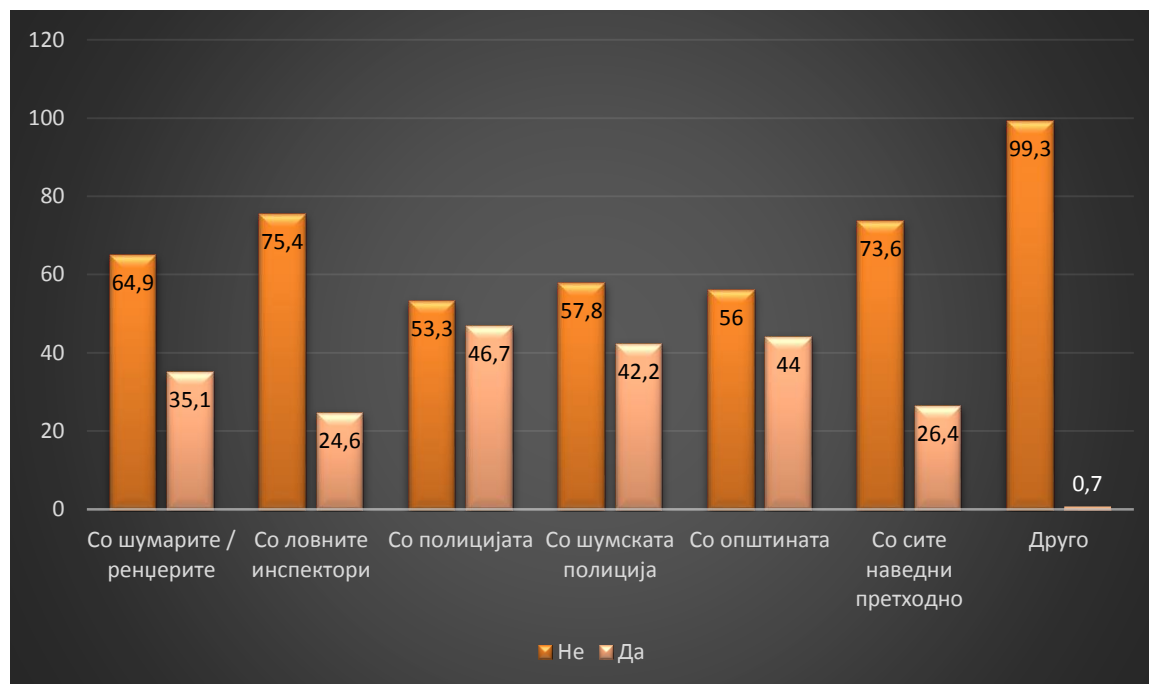
Со кого би биле тие несогласувања?(2016)

Сите испитаници

Со кого би биле тие несогласувања/проблеми? (2021)

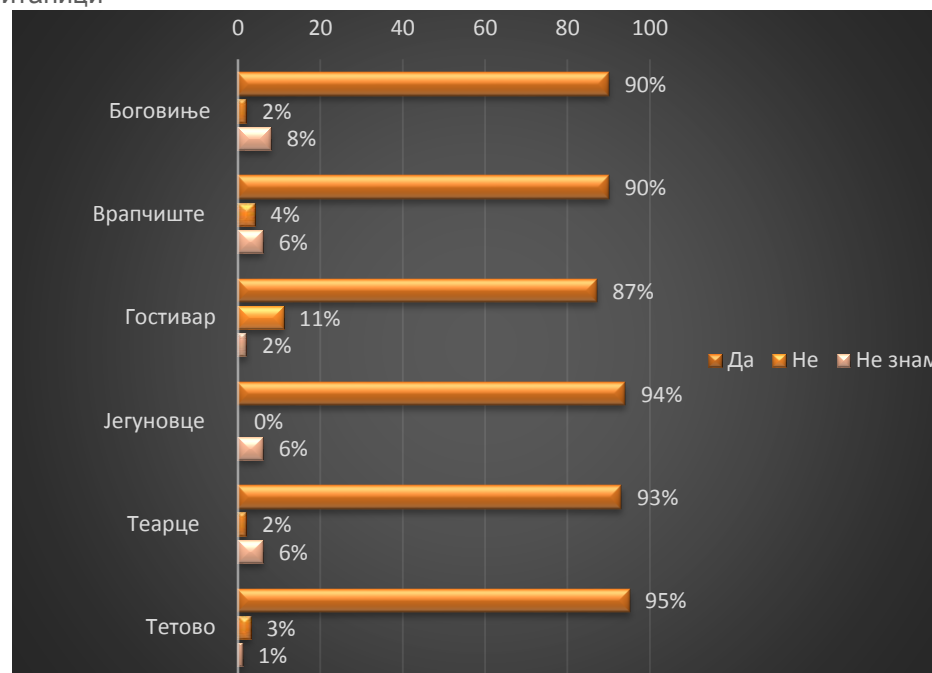
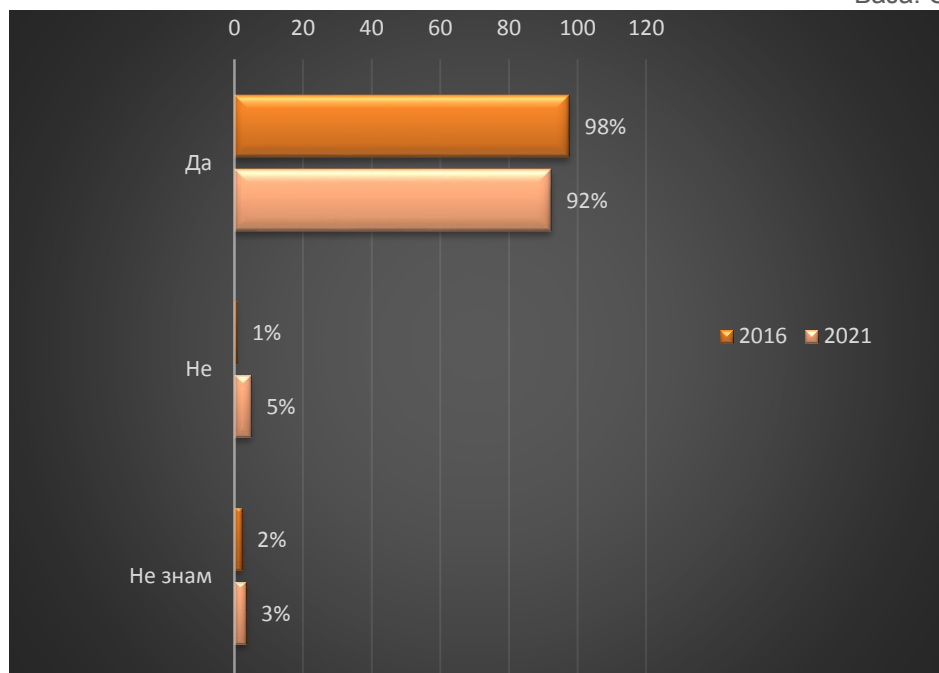
Сите испитаници

	N	Не	Да	Total
Со шумарите / ренџерите	129	64.9	35.1	100%
Со ловните инспектори	129	75.4	24.6	
Со полицијата	129	53.3	46.7	
Со шумската полиција	129	57.8	42.2	
Со општината	129	56.0	44.0	
Со сите наведени претходно	129	73.6	26.4	
Друго	129	99.3	0.7	

Дали Шар планина има потенцијал за развој на туризмот?

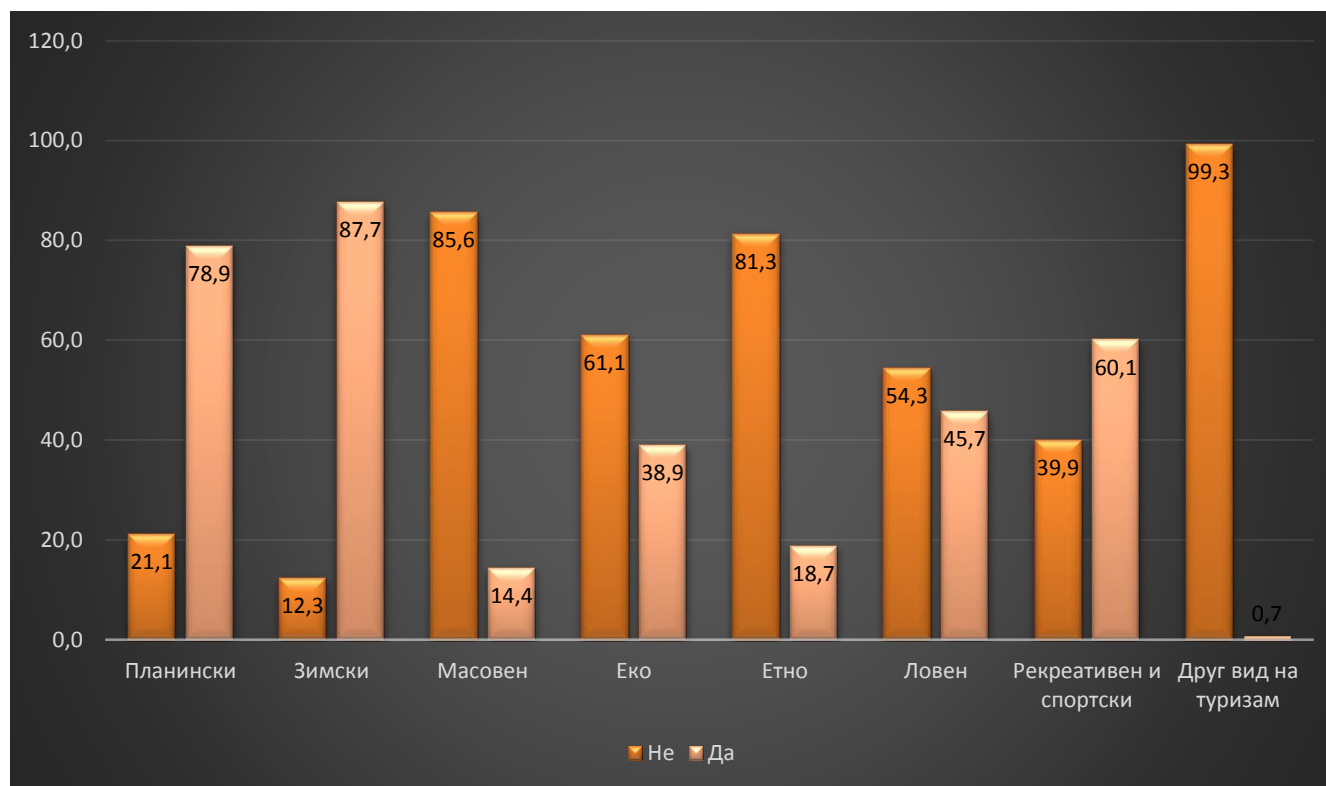
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.01		0.99						0.01		0.00			0.00			0.08						0.01	
Да	97.5	92.1	95	89	90	91	96	93	93	89	93	92	87	94	94	96	85	93	90	90	87	94	93	95	96	90
Не	0.5	4.7	3	6	6	7	3	4	4	5	6	3	6	3	6	3	8	4	2	4	11	2	3	3	3	5
Не знам	2.0	3.2	2	5	4	3	2	3	3	6	1	5	7	2	1	1	7	3	8	6	2	6	6	1	0	4
Total			100%																							

За каков туризам мислите? (2021)

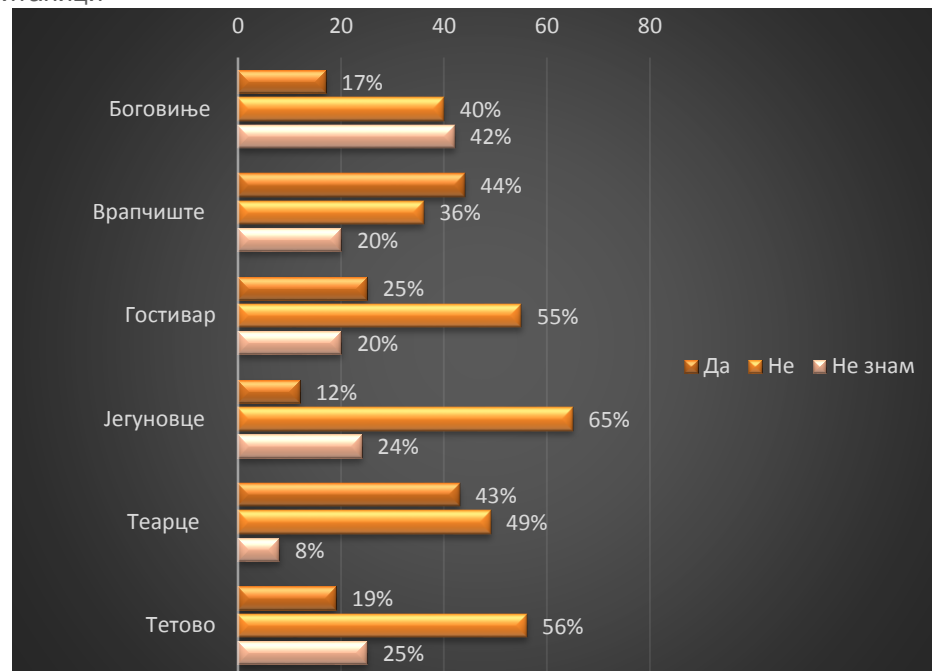
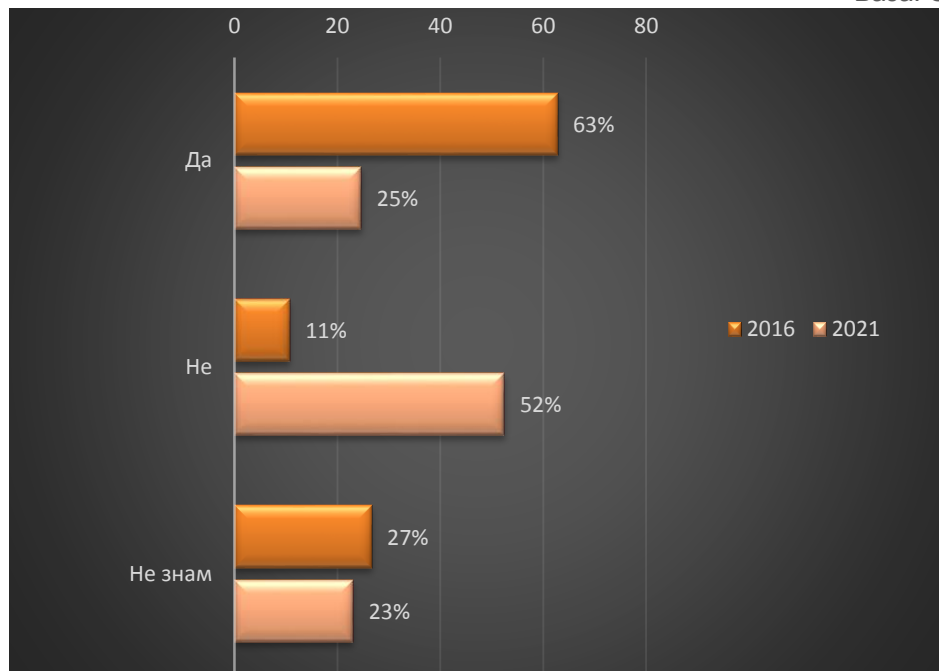
База: Сите испитаници

	N	Не	Да	Total
Планински	579	21.1	78.9	100%
Зимски	579	12.3	87.7	
Масовен	579	85.6	14.4	
Еко	579	61.1	38.9	
Етно	579	81.3	18.7	
Ловен	579	54.3	45.7	
Рекреативен и спортски	579	39.9	60.1	
Друг вид на туризам	579	99.3	0.7	

Дали би ги искористиле можностите за развој кои би биле понудени доколку во иднина Шар Планина се прогласи за национален парк?

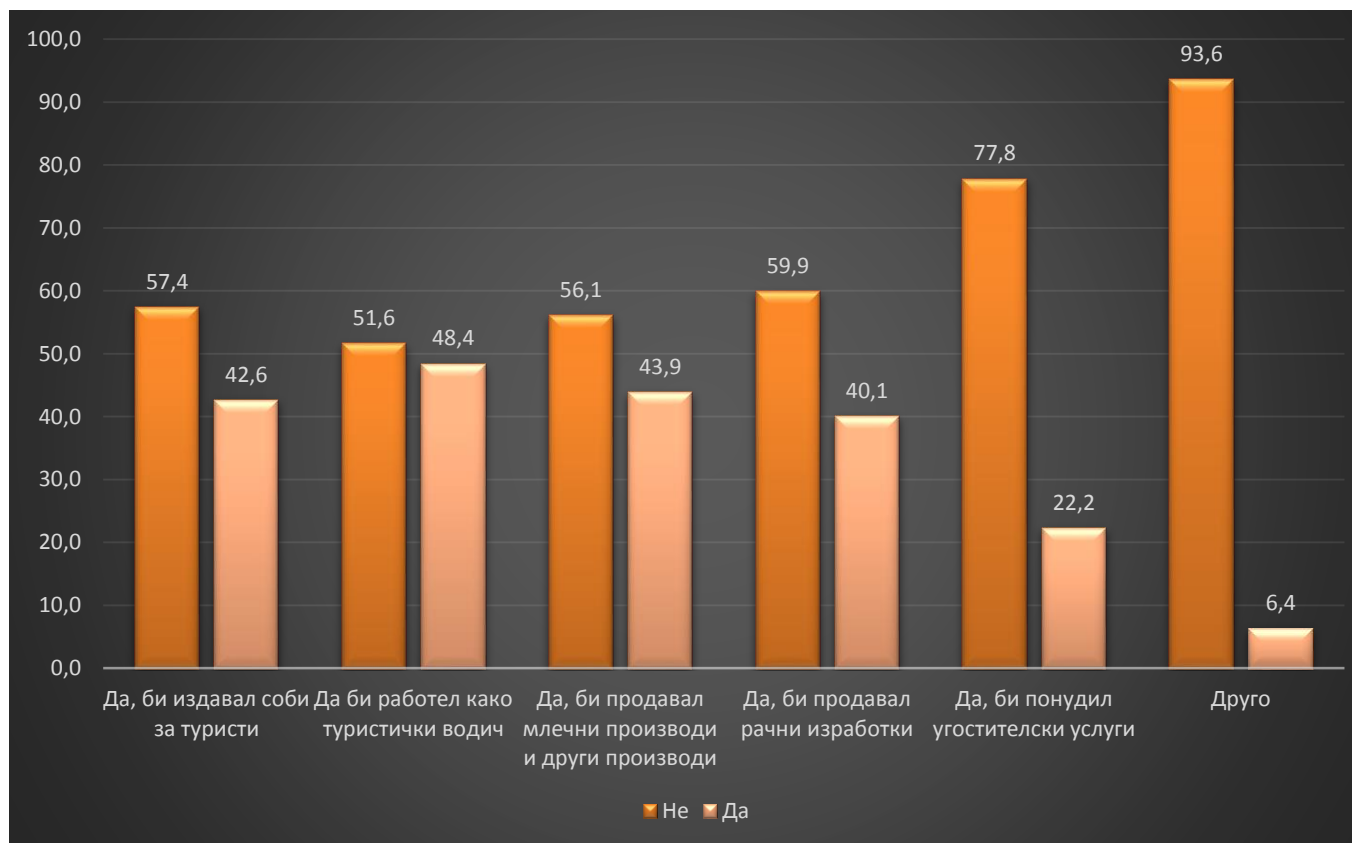
База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Тearце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.00		0.01						0.01		0.00			0.00			0.00						0.00	
Да	62.7	24.6	30	19	21	31	28	26	23	16	22	28	13	28	30	27	25	17	17	44	25	12	43	19	32	21
Не	10.7	52.4	46	59	48	45	44	53	58	70	58	46	64	49	48	47	54	69	40	36	55	65	49	56	56	50
Не знам	26.6	23.0	24	22	32	24	28	21	19	14	20	26	22	24	22	26	22	14	42	20	20	24	8	25	12	28
Total			100%																							

Како би ги искористиле можностите

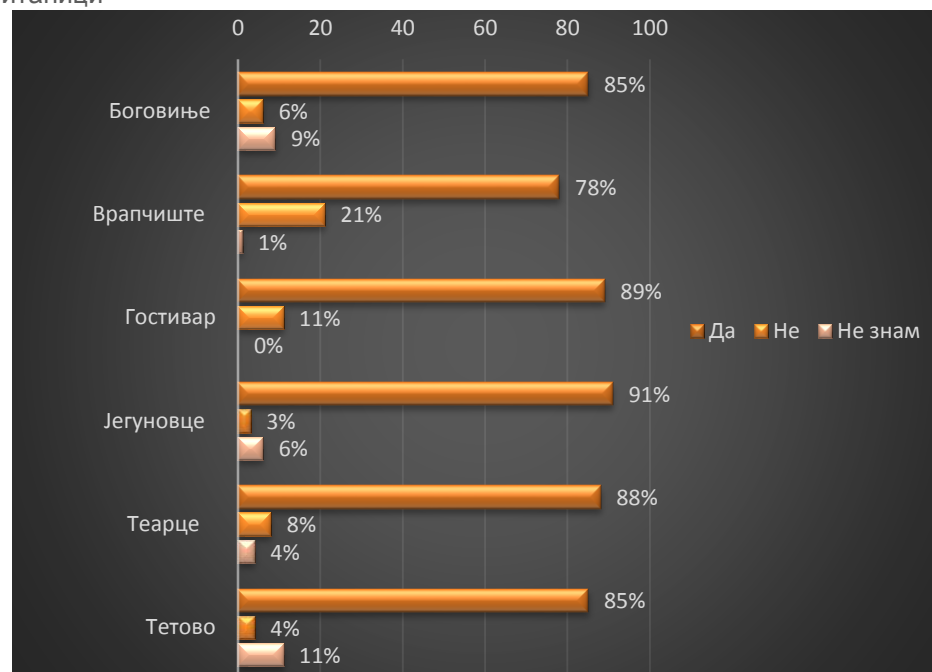
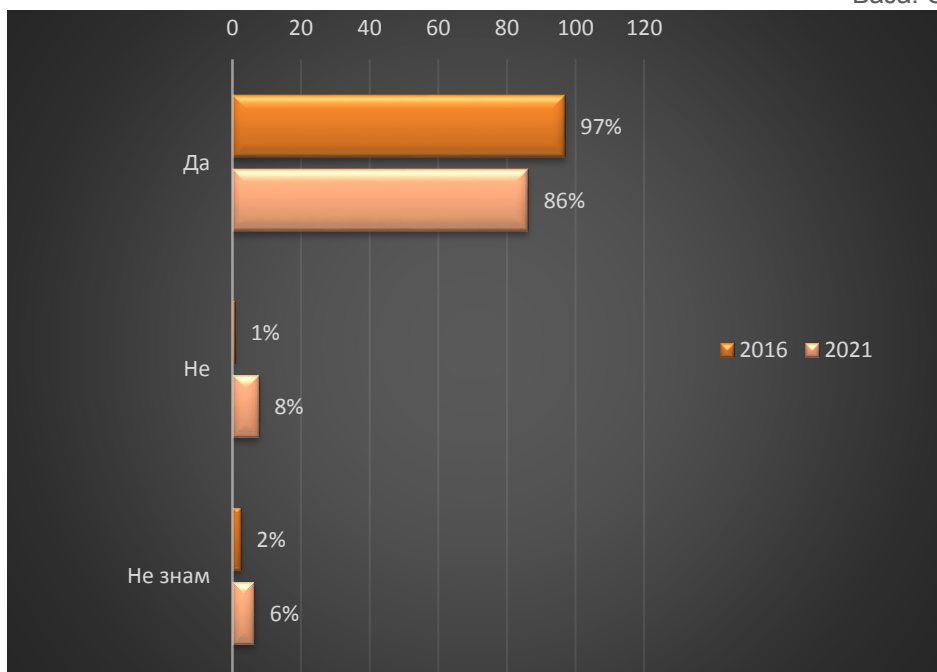
База: Сите испитаници

	N	Ne	Da	Total
Да, би издавал соби за туристи	155	57.4	42.6	100%
Да би работел како туристички водич	155	51.6	48.4	
Да, би продавал млечни производи и други производи	155	56.1	43.9	
Да, би продавал рачни изработки	155	59.9	40.1	
Да, би понудил угостителски услуги	155	77.8	22.2	
Друго	155	93.6	6.4	

Дали би сакале на производите произведени од овој регион да пишува “Еколошки производ од Шар Планина”?

База: Сите испитаници

	Total		Пол		Старосна група						Тип		Образование			Работен статус			Општина						Етничка припадност	
	2016	2021	Мажи	Жени	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Урбан	Рурал	Основно	Средно	Високо	Вработен	Невработен	Пензионер	Боговиње	Врапчиште	Гостивар	Јегуновце	Теарце	Тетово	Македонци + други	Албанци
N	410	628	320	308	75	126	113	126	94	94	339	289	160	308	160	340	187	101	54	59	152	32	66	265	201	427
sig			0.24		0.72						0.53		0.07			0.04			0.00						0.00	
Да	96.8	86.1	84	88	90	82	89	85	85	86	87	85	81	87	89	89	82	86	85	78	89	91	88	85	92	83
Не	0.7	7.6	9	6	5	11	7	9	8	4	7	8	8	8	7	7	12	4	6	21	11	3	8	4	7	8
Не знам	2.4	6.3	7	6	5	7	4	6	7	9	5	7	11	5	4	5	7	10	9	1		6	4	11	1	9
Total			100%																							

ГЕНАРАЛНИ ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

- Свеста кај граѓаните од регионот на Полог во однос на зачувување на природата преку воспоставување на национален парк Шар Планина во континуитет расте во изминативе пет години. Граѓаните покажуваат поголемо познавање во однос на тоа кои национални паркови ги има во државата како и тоа дека постојат активности за заштита на природата на Шар Планина.
- Една третина од граѓаните сметаат дека севкупно целата природа на Шар Планина треба да биде зачувана додека повеќе од половина акцентираат дека треба да се зачуваат шумите на овој масив. Последното може да сфати и како приоритет за заштита бидејќи најголем притисок од човечки фактор се шумите на масивот.
- Две третини од населението во Полог знае што е заштитено подрачје и повеќе од две третини слушнале за иницијативата за прогласување на Шар Планина за национален парк. Забележан е пораст за свесноста кај населението од 36% во однос на терминот заштитено подрачје. Факт се воочува кај испитаниците преку прашањето дали би ја поддржале иницијативата Шар Планина да стане национален парк и истата се толкува дека ова содејствува дека е зголемување кон тоа што е заштитено подрачје.
- Повеќе од $\frac{3}{4}$ од населението сметаат дека Шар Планина треба да биде прогласена за национален парк и се подготвени да потпишат иницијатива за тоа. Овие граѓани сметаат дека промените кои би настанале како последица на прогласувањето на Шар Планина за национален парк би биле позитивни.
- Интересен е фактот дека повеќе од $\frac{3}{4}$ од населението во 2016 година искажало став дека „живејачката ќе се подобри“ како резултат на прогласување на Шар Планина за национален парк но во изминативе пет години овој став е во надолна линија и е потврден од само $\frac{2}{3}$ од населението. Земено во предвид дека интензитетот на активности кон прогласувањето на „Шара“ за национален парк се интензивираа во изминативе пет години овој пад се објаснува со губење на довербата кај граѓаните во однос на бенефитите од прогласувањето кои пред се треба да бидат истакнати и покажани од страна на клучните донесувачи на одлуки. Од овие $\frac{2}{3}$ кои сметаат дека живејачката ќе се подобри во најголема мера се жители од општина Гостивар и тие покажуваат најголема доверба во однос на бенефитите кои би ги имале со воспоставувањето на паркот. Овој факт може да биде искористен во идни комуникациски активности на теренот со препорака да отпочнат од Гостивар со цел пренесување позитивен аспект кон останатите жители од Полог во однос на истакнување на бенефитите од идниот национален парк.
- Клучни и префериран медиуми за споделување на вести и информирање се телевизиите и социјалните мрежи. Но $\frac{1}{3}$ од граѓаните искажуваат став дека во општо информирање треба да се вклучат и месните заедници, општините како и да се организираат јавни трибини.
- Повеќе од половина од населението знае дека во идниот парк дека земјиштето се заштитува/користи по зони
- Иако термините заштитни зони во национален парк за локалното население се познати, резултатите покажуваат дека граѓаните немаат информации кои се забранети и дозволени активности во конкретните зони на идниот парк. Над половина од испитаниците што живеат во руралните средини тврдат дека во зона за одржливо користење „не е дозволено ништо“.
- Две третини од испитаниците сметаат дека нема да има несогласувања/проблеми со воспоставувањето на идниот национален парк, дури 87% од се граѓани од општина Гостивар. Од друга страна пак, тврдењето дека ќе има несогласувања / проблеми во однос на процесот е во поголема мера поддржано од испитаници од општина Тетово. Ова е сигнал дека во однос на идните кампањски активности не треба да се занемари фактот дека има дискрепанца во однос на ставовите на граѓаните кон бенефитите и делотворноста на процесот во јужниот и

северниот дел на Полог. Ова говори дека идните кампањски активности треба да се “tailor made” односно скроени според приликите кои владеат на теренот поточно според степенот на свесност и ставот кај граѓаните.

- Граѓаните се свесни за туристичкиот потенцијал на Шар Планина и сметаат дека главни типови на туризам кои би можеле да ги развиваат се: планински, зимски и рекреативен и спортски. Ова особено е подржано од граѓаните кои живеат во руралните средини на Шар Планина. Кон развивање на туристичкиот потенцијал граѓаните искажале позитивен став во однос на издавање на соби за туристите, за работа како туристички водичи како и за продажба на млечни производи. Покрај овие, над половина од испитаниците во руралните средини изјавиле дека и ловниот туризам е потребно да биде застапен.
- Без малку сите граѓани се согласни со ставот дека на производите произведени од регионот на Шар Планина сакаат да пишува „Еколошки производ од Шар Планина“.